

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2012. november XXIII. évf. 11. szám – 390 Ft

ÖNKÉNTES
MŰVELETI
TARTALÉKOSOK

MEGERŐSÍTETT ESKÜ

977086569300612011

Fotó: Rácz Tünde

Kőbe vésve, bronzba öntve

TÁBORNOKOK NYUGHELYE

A Fiumei úti temetőben, a 48/2-es, a 48/3-as és az 56-os parcellák találkozásánál áll egy sír-emlék, melyet egy egészalakos bronz katonaszobor – Horvay János alkotása – díszít. A sír három neves hadi véső nyughelye. Egyikük Szurmay Sándor (1860–1945), aki 1882-ben lépett katonai pályára. Karrierje szépen ívelt fölfelé, az első világháború kitörése altábornagyi rendfokozatban érte. 1914 októberében honvédelmi államtitkár lett, de már a következő hónapban harctéri szolgálatra jelentkezett. November végén ki is nevezték az Ung völgyében álló, később róla elnevezett hadtest (Korps Szurmay) élére, amellyel az Uzsocki-hágónál – elhúzó és veszteségekkel teli harcok árán – 1915 áprilisára megállította az orosz előretörést; e tetteért 1917-ben megkapta a Katonai Mária Terézia-rend lovagkeresztjét, IV. Károly magyar király pedig a bárói címet és az uzsocki előnevet adományozta számára.

Az uralkodó 1917. február 19-én Tisza István kormányának honvédelmi miniszterévé nevezte ki, augusztus 21-én pedig gyalogsági tábornokká léptették elő. Miniszteri tárcáját Esterházy Móric, majd Wekerle Sándor kabinetjében is megtartotta; egészen 1918. október 31-ig a posztján maradt. 1921-ben nyugállományba vonult, Budapesten élt, s több könyvet írt: hadászati és hadtörténeti munkái mellett értekezéseket jelentetett meg a vadászatról, a hullókról és az okkultizmusról is.

Szurmay Sándor az 1800-as évek végén építtetett villát Mátyásföldön – ami egyébként ma is áll a Diósy Lajos utcában –, s tevékeny szerepet vállalt a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületében. A nagy tiszteletnek örvendő katona fellépésének köszönhető, hogy az Erzsébet-liget elkerülte a beépítést. Az első világháborúban tanúsított hősie helytállása elismeréséül szülőhelye, Boksánbánya, továbbá Ungvár, Pápa, Győr, Nagykanizsa és Bánffyuhnyad mellett Cinkota – ahová akkoriban Mátyásföld közigazgatásilag tartozott – szintén díszpolgárává választotta, sőt Mátyásföldön már életében utcát neveztek el róla. Utóbbi ma már hiába keressük a térképen, ugyanakkor az Erzsébet-liget tengelyében lévő, gesztenyefákkal szegélyezett arnyas sétány 2008 októberé óta az ő nevét viseli. 2012 nyarán pedig az emléke előtti tisztelgés jeléül a Magyar Honvédség egyik alakulatát, az MH Támogató Dandárt neveztek át MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandárrá.

Szurmay éppen tíz évvel élte túl Szentkeresztssy Henrik vezérkari ezredest (1887–1935), aki az első világháború idején öszszekötő tisztként tevékenykedett August von Mackensen német tábornagy törzsénél. Komoly érdemeket ugyanakkor egészen más minőségében szerzett: a hadtörténészek a magyar légiflotta egyik atyjaként tartják számon. A két világháború között hatalmas munkát végzett a honi légierő megteremtése érdekében, neki is köszönhető, hogy amint lehetőség nyílt rá, jó alapokról indulhatott a magyar királyi honvéd légierő fejlesztése.

Szintén e sírban alussza örök álmát gróf Stomm Marcel altábornagy (1890–1968), akinek a neve – noha már az első világháborúban is kitértette magát – leginkább a második világháborús doni harcokkal összefüggésben ismert.

1942. december 5-én vette át a magyar 2. hadsereg III. hadtestének parancsnoki beosztását, katonái 1943. január 12-től súlyos harcokat vívtak, több mint 12 napon át biztosították a német 2. hadsereg visszavonulását. Nevéhez fűződik az a magyar hadtörténelemben példa nélküli, 1943. február elsején kelt parancs, amelyben a további harc reménytelensége okán feloszlatta a hadtestét. Visszaemlékezésében erről így fogalmaz: „Mérlegelve a helyzetet, arra a következtetésre jutottam, hogy a csoportok további vezetése a hadtestparancsnokság részéről kilátástalan, részben az összekötő és híradó eszközök teljes hiánya miatt, de legfőképpen azért, mert egy egységesen vezetett hosszú oszloppal való kitérés és továbbjutás az adott helyzetben nem hajtható végre. Ezért célszerűbbnek láttam, ha egyes egységek – zászlóaljok, oszályok – önálló csoportonként vágnák ki magukat és Ny-DNy irányban Belgorod felé vonulnak vissza, ahol a hadtestet gyülekeztetni volt szándékom.”

Törzstisztsíjvelel együtt maga is megkísérelte a hátrajutást, de február 3-án az Olim völgytől nyugatra eső Ivanovka térségében elfogták a szovjetek. A hadifogságból – amputált lábakkal – 1951. május 14-én tért haza. Ekkor azonnal letartóztatták, majd koholt vádak alapján – mint háborús bűnöst – a Budapesti Katonai Törvényszék 1951. október 11-én halálra ítélte. Ezt az ítéletet 1952. április 9-én az Elnöki Tanács életfogytiglanra, később 12 év börtönbüntetésre változtatta. 1954. augusztus 6-án váratlanul szabadon engedték, egyúttal kitalították Budapestről. Feleségével Dunavarsányban telepedtek le, de gyakran megfordult a fővárosban, mivel súlyosan megromlott egészségi állapota miatt rendszeres gyógykezelésre szorult. Az utat az idős, beteg hadirokkant helyközi autóbuszjáráttal tette meg: 1968. április 25-én egy ilyen út alkalmával, a buszon végzetes szívroham érte. Halála után 21 évvel, 1989-ben rehabilitálták, 1993. május 26-án pedig posztumusz vezérezredessé léptették elő.

Tóth Vilmos történésztől megtudtuk: a három katona sírjában nyugszik Szurmay Sándor lánya, Blanka (1902–1993) is, akinek Szentkeresztssy Henrik volt az első, Stomm Marcel pedig a második férje.

Feith László; fotó: Galovtsik Gábor

38
 AZ AFGANISZTÁNI ÉS
 MÁS HADSZÍNTEREK FELETT
 AZ „IGAZIAKKAL” TELJESEN
 EGYENRANGÚ ESZKÖZÖKNEK
 SZÁMÍTANAK A TÁVOLRÓL
 IRÁNYÍTOTT, PILÓTA NÉLKÜLI
 FELDERÍTŐ ÉS TÁMADÓ
 REPÜLŐGÉPEK.
 TÖRTÉNETÜK 1849-IG
 NYÚLIK VISSZA...

28 Hat helikopter, kilenc tűzoltó- és hét mentőautó, százötven fő: a Cross Landing 2012 gyakorlat résztvevői.

44 Egy hősi ütközet emlékét idézi Székelyföldön a Nyergestető, és az ott megbúvó, apró temető.

50 Modernebb látvány, változatosabb tartalom: megújult a honvedelem.hu és bővült a videóinlátal.

**A MAGYAR HONVÉD
 MAGAZIN KÖVETKEZŐ
 SZÁMA 2012.
 DECEMBER 14-ÉN
 JELENIK MEG.**

Tábornokok nyughelye 3
HADERŐ
 Elkötelezetten 6
 Megerősített eskü 8

PRT-KRÓNIKA
 Taktikák és praktikák 12
 Siker és gyász 16

NAGYVILÁG
 Shindand felett az ég 20
 Missziós hírek 22

SEREGSZEMLE
 Októberben történt 24
 Vészhelyzet! 28
Tábori Posta 31

HADITECHNIKA
 Virtuális háború 35
 Embertelen megoldások 38
 Prágában a jövő 42

HÁTORSZÁG
 Székely Termopüle 44
 Hídfőcsaták 48
 Honvedelem 2.0 50
 Rajtvonal 52
 Fordított felállás 54
 Budapest katonái (2.) 56
 A titkok őrzői 59
 Közérdekű 60

54 Hat hetes alapképzés végén sikeresen vizsgázott Szentendrén a Budapesti Honvéd két élsportolója is.

**A Honvédelmi
 Minisztérium magazinja
 XXIII. évfolyam 2012.
 11. szám**

Kiadja a Zrínyi Média
 HM Kommunikációs Kft.
Felelős kiadó:
 DR. BOZSONYI KÁROLY ügyvezető
Nyomatás:
 HM Térképészeti Közhasznú
 Nonprofit Kft.
Felelős vezető:
 NÉMETH LÁSZLÓ ügyvezető
Szerkesztőség: 1087 Budapest,
 Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
 HM: 27-913 fax: 459-5351
 E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:
 TÖRÖS ISTVÁN
Főszerkesztő-helyettes:
 SZABÓ BÉLA
Olvasószerkesztő:
 M. TÓTH GYÖRGY
Lapszerkesztők:
 TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ
Fotóriporterek:
 DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
 KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ
 TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ
Tervezőszerkesztő:
 GRÖF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT
 TRAUTMANN BALÁZS **SZERKESZTETTE**
Borító: Galovtsik Gábor

ISSN: 0865-6932
 Lapunk az Európai Katonai Saj-
 tószövetség (European Military Press
 Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
 Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII.,
 Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
 postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-
 elofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
 06-80-444-444

Nemcsak feladat, de szolgálat is

ELKÖTELEZETTEN

ÁDER JÁNOS KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK – A MINISZTERELNÖK JAVASLATÁRA – OKTÓBER 16-ÁN VARGHA TAMÁS ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐT, A FEJÉR MEGYEI KÖZGYŰLÉS ELNÖKÉT NEVEZTE KI A HONVÉDELMI MINISZTERIUM PARLAMENTI ÁLLAMTITKÁRÁNAK. A SIMICSKÓ ISTVÁNT VÁLTÓ POLITIKUS SZAKMAI PÁLYAFUTÁSÁNAK EDDIG IS SZERVES RÉSE VOLT A MAGYAR HONVÉDSÉG. BEMUTAKOZÓ BESZÉLGETÉSÜNKBEN EZEKET A TALÁLKOZÁSI PONTOKAT VETTÜK SORRA.

SORKATONAI SZOLGÁLAT

– Első találkozásom még a Magyar Néphadsereg időszakában volt. Egyetemre felvett hallgatóként, 1978 augusztusától, 12 hónapon keresztül teljesítettem sorkatonai szolgálatot. Akkoriban Hódmezővásárhely volt a tudományegyetem, a testnevelési főiskola és a képzőművészeti főiskola leendő hallgatóinak kiképzésére kijelölt helyőrség. Én az angolnyelv-tudásom miatt a felderítőszázadban szolgáltam, hiszen az akkori katonai doktrína szerint a magyar főcsapás iránya Graz–Klagenfurt–Udine lett volna, „lekiizdvé” az osztrák és olasz hegyvidékszakot.

Akkoriban divat volt berzenkedni a sorkatonai szolgálat ellen, de nálunk, a családban fel sem merült, hogy valamilyen ki-

bűvöt keresve, megússzam ezt az időszakot. Sok évvel később hasznát is láttam annak a 12 hónapnak, hiszen a kiképzésnek számos érdekes része volt, de foglalkoztunk értelmetlen dolgokkal is, a „zöldre a fűszálat, fehérre a téglát” parancs szellemében. Akkoriban az volt a parancsnoki hozzáállás, hogy a katona foglalja el magát, ne pihenjen, mert akkor „furasca” gondolatai támadhatnak.

HADISÍRGONDOZÁS

– Székesfehérváron, a Vasvári Pál Gimnáziumban kezdtem el tanítani, ahol egy kiváló barátom, Poklosi Péter történelemtanár érdeklődése sokunk számára követendő példává lett. 1990 előtt csak a szovjet hősi tevékeneteket tartották rendben, csak ott volt szá-

MAGYAR HONVÉD

A Fejér Megyei Közgyűlés elnökeként Cser-Palkovics András székesfehérvári polgármesterrel Gyuricza Béla ny. vezérezredes emléktábláját koszorúzzák a pákozdi katonai emlékparkban.

bad koszorúzni. Ezzel szemben, a székesfehérvári Szentlélek temetőben a magyar és német katonák sírjai borzalmas állapotban voltak. Péter a tanítványai segítségével rendbe rakta ezeket a sírokat, majd 1991-ben megalakítottuk a Magyar Hadisírgondozó Szövetséget. Úgy gondoltuk, hogy megértve és megtanulva Antigóné tanítását, az elesett katona nem ellenség többé, őt el kell temetni, sírját meg kell jelölni, függetlenül attól, hogy melyik oldalon harcolt, hiszen a hazája egyenruhájában halt hősi halált. A Német Hadisírgondozó Szövetséggel kiváló kapcsolatot sikerült kialakítanunk. Közös munkánk eredményeként először a székesfehérvári Szentlélek temetőben nyugvó katonáknak állítottunk méltó emlékhelyet, majd Pécsen, Győrben és Esztergomban is rendeztük a sírok állapotát.

NYELVTANFOLYAMOK

– Ebben az időszakban kerestek meg az MH Összhaderőnemi Parancsnokság elődjétől, hogy szeretnének felkérni angol nyelvtanfolyam vezetésére. Ekkor kezdte meg az immár Magyar Honvédségnek nevezett haderő a közeledést a NATO-hoz, első lépésként a békepartnerségi program keretében. A Varsói Szerződés időszakában nem kaptak lehetőséget arra, hogy magyar katonatisztek, hogy nyugatra utazzanak,

így igény sem volt az oroszok kívül más nyelv ismeretére.

2003-ig én szerveztem, vezettem ezeket a tanfolyamokat, először német és angol, később már csak angol nyelven. A tiszthelyettesek 5 hónapos, a tisztek 10 hónapos intenzív képzésen vettek részt, de szervezetünk munka mellett STANAG-nyelvtanfolyamokat is. Tanárként nem sok gondom volt a hallgatókkal, mindig elkészültek a házi feladatok, a „Parancs, értettem!” világában ismeretlen fogalom volt a „lógás”. Voltak közös tréningjeink a délszláv válság időszakában Taszáron állomásozó amerikai katonákkal is. Ők ugyanúgy éltek meg a készségi fok emelésekor a bezártágot, mint mi, annak idején, Hódmezővásárhelyen. Örültek, ha valamilyen időskál, magyar tábornoki kérésre elengedték őket továbbképzésekre. Sok komoly szakmai sikert elért katonatisztet taníthattam. A jelenleg legmagasabb NATO-beosztást betöltő magyar vezérőrnagy is annak idején, még századosként nálunk tanulta az angol szak kifejezéseket.

HONVÉDSÉG ÉS TÁRSADALOM BARÁTI KÖR

– A '90-es évek közepén kezdeményezte dr. Gyuricza Béla nyugállományú tábornok a Honvédség és Társadalom Baráti Kör székesfehérvári szervezetének

létrehozását. A baráti kör legfőbb célkitűzése az volt, hogy az addig elzártságban élő egyenruhások ismét elfoglalhassák őket megillető helyüket a civilek világában.

Egy Magyarországon van, a katona ugyanazért a közösségért dolgozik, mint a többi állampolgár. Székesfehérvár katonái és civil szervezetei, a város történelmi tradíciói miatt is, eredményesen dolgoztak együtt, számos országos szintű rendezvény megszervezése fűződött a nevünkhöz. Leglátványosabb eredményünk a sok érdeklődőt vonzó pákozdi katonai emlékpark létrehozása volt, ahol az elmúlt közel 200 év katonai eseményeivel ismerkedhet meg a látogató, az aradi vértanúk emlékoszlopától az afganisztáni misszióban szolgálók felszereléséig. Itt kapott helyet Gyuricza Béla nyugállományú vezérezredes emléktáblája is.

PARLAMENTI ÁLLAMTITKÁR

– Amikor még a kinevezésem előtt újságírók megkérdezték a parlamenti államtitkárságot illetően, úgy fogalmaztam, hogy a Magyar Honvédség ügye iránt elkötelezett országgyűlési képviselője vagyok Székesfehérvárnak, és ha rám esik a választás, a honvédelem ügye iránt elkötelezett államtitkárként fogok dolgozni.

Legfontosabb feladatom a parlamenti munka koordinálása. De ezen túlmenően a miniszter úr egy kis „portfóliót” is rám bízott, hiszen a parlamenti államtitkár felügyeli a társadalmi kapcsolatokat, a hadisírgondozást, a hagyományörzést, a honvédelmi nevelést, valamint a Hadtörténelmi Intézet és Múzeumot is. Mindegyik elem fontos, hiszen múltunk ismerete nélkül nem tudunk jövőt építeni. A fiataloknál nem a száraz honvédelmi ismeretekre gondolok – amely annak idején, az egyetemen is tantárgy volt –, hanem a magyar történelem csatáinak, hőseinek megismertetésére. Most, amikor már nincs sorkatonai szolgálat, ennek jelentősége megnőtt, hiszen mindenkit fel kell készíteni hazánk védelmére, de a béke időszakában katasztrófák esetére is. Mindannyiunk kötelessége ezért dolgozni, és ha a helyzet úgy hozza, részt is vállalni belőle. Az önkéntes tartalékos katonai szolgálatot teljesítők mellett ebben kell megtalálnunk a honvédelem ügyét fontosnak tartó állampolgárok helyét is.

Nélkülük nincs korszerű hadsereg

MEGERŐSÍTETT ESKÜ

CSAKNEM EZERNÉGYSZÁZ ÖNKÉNTES MŰVELETI TARTALÉKOS KATONA TETT ESKÜT TATÁN, DEBRECENBEN ÉS BUDAPESTEN, OKTÓBER ELEJÉN. VELÜK EGYÜTT IMMÁR NÉGYEZER ÖNKÉNTES TARTALÉKOSSAL RENDELKEZIK A MAGYAR HONVÉDSÉG. AZ ÖNKÉNTES TARTALÉKOS RENDSZER LÉTREHOZÁSÁNAK SZÜKSÉGESSÉGÉRŐL, A RENDSZER MŰKÖDÉSÉRŐL DR. BENKŐ TIBOR VEZÉREZREDEST, A HONVÉD VEZÉRKAR FŐNÖKÉT KÉRDEZTÜK.

– Mi indokolta az önkéntes tartalékos rendszer létrehozását?

– Elsőként érdemes tisztázni néhány, a tartalékos szolgálattal összefüggő fogalmat. Kétféle tartalékos rendszer létezik: a hadkötelezettség, valamint az önkéntesség elve alapján teljesített tartalékos szolgálat. Előbbi azt jelenti, hogy megelőző védelmi helyzetben, illetve a békétől eltérő időszakban minden magyar állampolgárnak – elsősorban természetesen a férfiaknak – kötelessége a haza védelmében való részvétel, s arra szükség esetén behívható. Az önkéntesség alapján vállalt tartalékos szolgálat az elnevezéséből is adódóan azt jelenti, hogy valaki saját elhatározásából már békeidőszakban is úgy dönt, hogy részt vesz az ország védelmében, az arra való felkészülésben.

Az elmúlt két évtized során a Magyar Honvédség tömeghadseregből a kor követelményeinek megfelelő létszámú, képességorientált haderővé vált. Az átalakulás viszont folyamatos létszámcsoökkentést, és sajnos egyes képességek, köztük az aktív tartalékos rendszer elvesztését is jelentette. Sorra szűntek meg a tartalékosok nyilvántartásával, behívásával, folyamatos kiképzésével, továbbképzésével foglalkozó szervezetek és tevékenységek. Noha a hadkötelezettség alapján behívható tartalékosok – korosztály szerint – ma is szerepelnek az állami népeség-nyilvántartásban, az ő behívásuk adott esetben igen komplikált és hosszadalmas lenne.

Kiképzett és rendszeresen továbbképzett tartalékosok nélkül azonban nem

A kiképzést az egykori katonatisztek esetében is az alapoknál kezdték.

létezhet korszerű hadsereg. Így a Magyar Honvédségnek is szüksége van tartalékosokra, legyen szó akár a békétől eltérő feladatokra való felkészülésről, akár pedig békeidőben, az alaprendeltetésből fakadó egyéb feladatok (például őrzés-védelem, katasztrófa-elhárítás, illetve a katasztrófa következményeinek felszámolása) ellátásáról.

Az önkéntes tartalékos rendszer létrehozásának igénye először 2002-ben vetődött fel. A következő évtől lehetőség is lett volna a felállítására, ám a nem megfelelő anyagi feltételek és talán a döntéshozók érdekvényesítésének hi-

ánya vagy gyengesége miatt, a hadsereg továbbra is tartalékosok nélkül maradt. Ezután, 2010 őszén született döntés arról, hogy létre kell hozni egy új alapokra helyezett önkéntes tartalékos rendszert, azon belül is az úgynevezett védelmi tartalékos szolgálatot. Ez rekordgyorsasággal valósult meg: 2011. január 1-jén már meg is kezdhette szolgálatát az első kétezer védelmi tartalékos.

– **Ami vegyes fogadtatásra is talált a közvélemény szemében: rengeteg újságcikk, blog-bejegyzés foglalkozott azaz, hogy nem történt más, minthogy „beöltöztették” a katonai objektumokat eddig őrző civil biztonsági szolgálatok tagjait.**

– E vélemények elsősorban információhiányból fakadhattak. A katonai objektumokat addig őrző biztonsági szolgálatoknak csupán felkínáltuk a lehetőséget. Munkatársaik közül csak azok vállaltak önkéntes védelmi tartalékos szolgálatot, akik megfeleltek az előírt szakmai, egészségi, fizikai és pszichikai feltételeknek. Meg kellett felelniük a fegyveres őrzés-védelmi követelményeknek, katonai kiképzésen és felkészítésen kellett részt venniük, sőt, sorozatlóví fegyverek kezelését is tudniuk kellett. A kétezer védelmi tartalékos tehát nem csupán a volt biztonsági

őrök közül került ki, a sajtóban viszont erről nem esett annyi szó.

– **Végül is mi a jogállásuk és feladatuk az önkéntes védelmi tartalékosoknak?**

– Ők a HM EI Zrt. alkalmazásában állnak. Békeidőben őrzik a kiemelt biztonsági kockázattal nem rendelkező katonai objektumokat, ezzel tehermentesítve a hivatásos vagy szerződéses szolgálatot teljesítő katonákat, hogy ők az alaprendeltetésük ellátásával foglalkozhassanak. Békeidőben emellett részt vesznek a természeti vagy ipari katasztrófák elhárításában, illetve azok következményeinek a felszámolásában. A HM EI Zrt.-vel kötött megállapodás alapján, ilyen esetekben, az év minden napján ötszáz védelmi tartalékost tudunk mozgósítani. Tevékenységük alapvetően nem változik a békétől eltérő viszonyok között sem: ilyenkor is folytatják a kijelölt objektumok védelmét, hogy a hadkötelezettség alapján mozgósított tartalékosoknak, valamint a hadsereg hivatásos és szerződéses katonáinak ezekre már ne kelljen erőforrást biztosítani.

– **A közelmúltban viszont letették esküjüket az önkéntes műveleti tartalékosok is. Ezt a tartalékos szolgálati formát milyen igény hozta létre?**

– A Magyar Honvédségnek az alaprendeltetése ellátásához megfelelő számú és felkészültségű tartalékosra van szüksége. Az őrzés-védelmi, valamint katasztrófa-elhárítási feladatokon túl, békeidőben és a békétől eltérő körülmények között is szükségünk van jól felkészült, akár évtizedes tapasztalatokkal rendelkező tar-

A műveleti tartalékosokra az árvízi védekezésben is szükség lehet.

A felkészítés részeként sor került éleslövészetre is.

– A műveleti tartalékosok esetében is sok találgatás látott napvilágot: egyesek úgy vélekednek, hogy ha nem alakították volna át a kordkedvezményes nyugdíjrendszert, nagyságrendekkel kevesebben jelentkezték volna.

– Az önkéntes tartalékos rendszer felállítása, a nyugdíjrendszer átalakításától függetlenül, szakmai, honvédelmi érdek. E két dolgot határozottan szét kell választani. Persze felesleges lenne tagadni, sok jelentkező döntésében közrejátszott, hogy így nem terheli 16 százalékos jövedelemadó a járadékát. A személyes tapasztalataim azonban azt is mutatják, hogy a szolgálatot vállalók jelentős része nem ez alapján döntött.

talékosokra, akikre számíthatunk akár a békeidőben jelentkező hiányok betöltésében, akár a békétől eltérő időszakban, a meglévő vagy felállítandó alakulatok parancsnokságain, törzseiben és alegységeinél.

– A gyakorlatban mit jelent mindez?

– Az ilyen szolgálatot vállalókat a honvédség három év alatt, összesen hat hónapos időtartamban hívhatja be felkészítési, továbbképzési céllal, illetve a békeidőben meglévő hiányok betöltésére. Megfelelő felkészítés és szakmai tapasztalat birtokában, illetve az alkalmasságuk függvényében lehetőségük van missziós szolgálat vállalására is. A behívásuk időtartama alatt beosztásuknak és rendfokozatuknak megfelelő illetményben részesülnek. Országgyűlési

Budapestén Hende Csaba honvédelmi miniszter...

Debrecenben Fodor Lajos közgazdasági államtitkár...

...Tatán Siklósi Péter helyettes államtitkár köszöntötte az esküjüket megerősítő katonákat.

Azt viszont világosan kell látni, hogy a kordkedvezményes nyugdíjrendszer átalakítása sokakat érintett: rendvédelmi dolgozókat, színészeket, vegyipari munkásokat, bányászokat és sorolhatnám. Viszont a honvédelmi tárca volt az egyetlen, amely megtalálta a választ a probléma kezelésére. Ehhez persze hozzájárult az is, hogy esetünkben az egyéni és a közérdek találkozott. Egyébként ebben az évben a feltöltés prioritása pontosan a szolgálati járandóságokra vonatkozott. Azokra a volt katonákra és rendvédelmi dolgozóakra, akik már rendelkeztek katonai ismeretekkel, sőt gyakorlati tapasztalattal. A rendszer viszont nyílt. Nemcsak az előbbieken említet-

A budapesti Hősök terén Kun Szabó István dandártábornok és Talpas László műveleti tartalékos ezredes koszorúzott.

többségükben magas – ezredesi, alezredesi, őrnagyi – rendfokozatú volt katonák jelentkezték. Szüksége van a hadseregnek ennyi főtisztre? Lesz elég beosztás számukra, vagy esetleg a képzettségüknél jóval alacsonyabb, netalán „toronylövész” beosztásokban is találhatják magukat?

– A rendes időben, vagy kordkedvezménytel nyugállományba vonult, valamint leszerelt katonák továbbra is birtokolják nyugállományú, illetve tartalékos rendfokozatukat. Önkéntes műveleti tartalékosként viszont más feladatra, beosztásra, és a vele járó rendfokozatra szerződnek. Vagyis előfordulhat, hogy a hathónapos tartalékos szolgálat alatt egy ezredes őrnagyi beosztást és vele járó rendfokozatot kap. Ezt azonban, amennyire csak lehet, próbáljuk

elkerülni. Jelenleg önkéntes műveleti tartalékosokra leginkább a meglévő, vagy a békétől eltérő időszakban felállítandó alakulatok parancsnokságaiban, törzseiben és más, felsőbb vezetési szinteken van szükség, ez pedig a jelzett rendfokozati kategóriákat igényli. Hogy mennyire élő ez az új rendszer, arra jó példák a beszélgetésünk idején zajló Feltöltés 2012, katonaiigazgatási és az Alapos Bázis 2012, műveletvezetési rendszergyakorlataink, amelyeken a stratégiai szinttől a harcászati szintig (vezérkar, összhaderőnemi parancsnokság, dandár- és zászlóaljparancsnokság, végrehajtó alegységek) mindenki megelégedésére, nagyon hatékonyan és eredményesen vesznek részt az önkéntes műveleti tartalékos tisztjeink és altisztjeink.

teknek van lehetőségük az önkéntes műveleti tartalékos szolgálat ellátására, hanem bárkinek, aki vállalja azt, és megfelel a követelményeknek. Az idén negyvenöt egyetemista, főiskolás hallgatónak és harminc olyan fiatalnak is biztosítottunk lehetőséget, akik korábban nem szolgáltak katonaként. Természetesen az ő esetükben a felkészítést huszonöt napos alapképzéssel kellett kezdeni, amelyre a jövőben majd építhetünk.

– Miért kellett újabb esküt tenniük a volt katonáknak, hiszen korábban ezt mindannyian megtették már?

– Egyrészt azért, mert a szerződés aláírásával egy új, önkéntes műveleti jogviszonyt létesítettek. Másrészt pedig az esküvel megerősítették azt az elszánt-ságot és elhivatottságot, amellyel ebbe az új küldetésbe belevágtak.

– Az eddigi tapasztalatok alapján viszont önkéntes műveleti tartalékosnak

Az Alapos Bázis 2012 gyakorlaton bizonyították felkészültségüket a műveleti tartalékosok.

TAKTIKÁK ÉS PRAKTIKÁK

AFGANISZTÁNBAN A BIZTONSÁG MINDIG VISZONYLAGOS, ÉS SEMMI SEM AZ, MINT AMINEK ELSŐRE LÁTSZIK. EURÓPAI GONDOLKODÁSMÓDDAL, „OTTHONI FEJVEL” IGENCSAK NEHÉZ BÁRMIT IS ELÉRNI, UGYANAKKOR A CSUPÁN APRÓNAK TÚNÓ GESZTUSOK IS TÖBBET HOZHATNAK A „KONYHÁRA”, MINT SZÁMTALAN BIZTONSÁGI ÉRTEKEZLET.

Meg kellett tanulnunk a partnerek fejével gondolkodni, s valóban mélyen bele kellett ásnunk magunkat a miénktől jelentősen eltérő vallási, kulturális és történelmi hagyományokba – erősíti meg a bevezető gondolatokat Rózsa Tibor ezredes, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság civil-katonai kapcsolatok főnöke, az MH PRT (Provincial Reconstruction Team – Tartományi Újjáépítési Csoport) harmadik váltásának parancsnoka. Még akkor is – derül ki későbbi szavaiból –, ha a PRT harmadik

váltása már két kontingens tapasztalatainak birtokában kezdhette meg tevékenységét a műveleti területen. Bár ekkorra már kialakult a tapasztalatok átadásának rendszere – a harmadik váltás katonáinak hazai kiképzésében részt vettek az első kontingens katonái is –, az aktuális helyzettel mégis csak oda-kint szembesülhetnek igazán a felkészültek. A magyar PRT harmadik váltásának esetében ez pedig azt jelentette, hogy az előző kontingens általában biztonságosnak mondható körülményeivel szemben, ők egy fokozatosan

romló biztonsági helyzetű tartományba érkeztek ki. Fél év viszonylagos nyugalom után a tálib erők, valamint a kábítószér természetében és terjesztésében érdekelte csoportok újra „felfedezték” Baghlán tartományt, elkezdtek visszaszivárogni, és egyfajta „rekreációs” helyszínek tekintették a térséget. (Ebben az időben az Afgán Nemzeti Hadseregnek még nem voltak alakulatai a tartományban, a biztonságot a nemzetközi csapatok és az afgán rendőrség igyekeztek szavatolni – többkevesebb sikerrel.)

Egy gesztus sokszor mindennél többet ér: Rózsa Tibor ezredes egy projekt átadásán.

A helyzetet jól érzékelteti, hogy a PRT-3 mandátuma alatt, 2007. november 6-án hajtották végre a tartomány – évekre visszamenően is – legvéresebb öngyilkos merényletét. A felújított cukorgyár avatási eseményén robbantott a merénylő: több mint kilencven halott és számtalan sebesült maradt a helyszínen, s az áldozatok többsége az ünnepségen sorfalat álló gyermek volt.

De nem kímélték a merénylők a magyar kontingent sem: az előző váltást ért egy támadással szemben, az ő konvojai ellen tíz esetben követtek el IED- (improvizált robbanószerkezet) támadást. Ezekben a merényletekben szerencsére a hámsérüléseken kívül, komolyabb sebesüléseket nem szenvedtek a magyar katonák. Ez többek között – a katonák felkészültségén túl – annak is

Forró nyárból hideg télbe... Afganisztánra a szélsőséges időjárás is jellemző.

PRT-3

2007. SZEPTEMBER – 2008. MÁRCIUS

köszönhető volt, hogy a HM Currus Zrt. szakemberei ez időre már Pol-e Khomriban befejezték a terepjáró gépjárművek páncélozását, másrészt pedig úgy tűnt, a robbantásos merényletek egy része „figyelmeztető” jellegű volt: „ne nagyon mozogjatok a területen!”

Nos, a PRT-3 ilyen körülmények közepette kezdte meg, illetve folytatta szolgálatát, és igyekezett megfelelni alaprendeltetésének, az újjáépítés segítésé-

Offenzívában a PRT-3.

nek. A projektek megvalósításához – az előző kontingensekhez hasonlóan, időarányosan – számukra is hetvenöt millió forint (magyar kormány), illetve további 125 millió forint (honvédelmi tárca) állt rendelkezésre. Ezen nem csekély összegek biztonságos felhasználása érdekében „többfrontos harcot” indítottak. Elsőként fokozták a lakosság iránt nyújtott pr-tevékenységet, hiszen fenn kellett tartani (meg kellett erősíteni) a PRT segítőszándékának demonstrálását. A már bevált módszerek (a futó projektek folytatása, újak kezdése, a különböző segély- és ajándékozási akciók) mellett a PRT-3 új eszközöket is bevetett. Miután hamar kiderült

Afgán munkások, valamint magyar és német katonák vízvezeték-építkezésen.

számukra, hogy az ISAF (International Security Assistance Force – Nemzetközi Biztonsági Együttműködő Erő) hivatalos rádiója mellett a lakosság leginkább a helyi – 50–80 kilométeres körben sugárzó – kereskedelmi rádiókat hallgatja, az ő irányukba nyitottak. Először csak technikai eszközökkel segítették őket, majd később közösen rakták le a Média Centrum alapját is. Ezáltal a PRT üzenetei eljutottak a lakosság legszélesebb rétegeihez, sőt, „Kérdezze a PRT parancsnokát!” elnevezéssel, önálló műsoruk is volt. Ennek köszönhetően a helyiek minden kérdésre a legilletékesebbtől kapták meg a választ.

De arra is mondott példát Róza ezredes, hogy Afganisztánban néha milyen apró dolgokon múlnak a nagyok. Pol-e Khomri rendőrfőnöke már az előző váltás parancsnokának is jelezte, hogy szeretné, ha a PRT építené egy mecsetet a rendőrségnek. Amikor a PRT-3 parancsnokának is sokadszor említette meg a kérést – minden körülményt figyelembe véve, s az engedélyt megkapva – Róza ezredes csapata belevágott a projektbe, mintegy 26 000 amerikai dolláros költséggel.

Az eredmény? Mint már említettük, a harmadik váltás első hónapjaiban az afgán hadsereg még nem képviseltette magát a tartományban, a rendőrség és a biz-

Az új iskolában már nem fognak fájni...

tonsági erők elfogadottsága, tettekre készsége pedig ugyancsak ellentmondásos volt. Noha a PRT, valamint a tartomány civil és „fegyveres” vezetői heti rendszerességgel tartottak biztonsági értekezleteket, ezek jobbára formálisak voltak. „Kívánság- és felajánlás-lózungok hangoztatása” – jellemezte ezen összejöveteleket a PRT-3 parancsnoka. Nos, a „mecsetprojekt” beindítása után minden

megváltozott. Az afgán rendőrségtől egyből elkezdtek érkezni az információk, felélesztették és hatékonytá tették a közös járőrözéseket – igaz, némi motivációval. Vagyis rendszeresen „ösztökélni” kellett az afgán partnereket, mert felügyelet, inspiráció hiányában hajlamosak voltak a lazaságra.

A „többfrontos harc” másik iránya már katonai jellegű volt. A sorozatos rob-

Német helikopter, magyar tüzoltóraj.

A cukorgyárnál végrehajtott merényletben megsebesült gyerekek Camp Pannoniában vendégeskednek.

bantásos merényletek ellenére a PRT nem vonult vissza, ellenkezőleg, fokozta tevékenységét. Novemberben és decemberben a helyi rendőri erőkkel, a tartományba nemrégiben települt afgán katonai alegységgel, valamint a német partnerekkel közösen, nagyarányú műveletekbe kezdtek. Ekkorra „érett be a vetés”: a lakosság pozitív hozzáállásának, a saját felderítő (HUMINT – Human Intelligence, harctéri hírszerzés) tevékenységüknek, valamint az afgán hadsereg megjelenésének köszönhetően, fokozatosan normalizálták a helyzetet a tartományban. (A rendőrség nem örvendett túl nagy népszerűségnek a lakosság körében, mert közülük többen „kétkulacsosok” voltak: a téli hónapokban a „jó oldalt” szolgálták, a jó idő megjelentével pedig eltűntek, vagy a földjeiket művelték, vagy éppen kicsit „besegítettek” a másik félnek. Az Afgán Nemzeti Hadsereg és a magyar PRT közös fellépése viszont visszaadta a lakosság hitét, s így az afgán emberek egyre együttműködőbbek lettek.) Többek között ennek is köszönhető, hogy sikerült visszaszorítani a támadólag fellépő erőket, és számtalan illegális fegyverraktárt is felszámoltak.

– A műveletek, valamint a PRT-3 sikeres tevékenységének valódi alapját azonban – mondja Róza ezredes –, a 23 különböző alakulattól és HM-szervezettől érkezett, kiválóan felkészült, fegyvelmezett és rendkívül motivált kontingens jelentette.

A biztonságos környezet javítása után, illetve a biztonság fenntartása mellett,

Van, ahová csak gyalogszerrel lehet eljutni.

a kontingens az alaprendeltetésének elvégzésére fordíthatna fő figyelmét. Többek között folytatták az előző váltás által megkezdett vízvezetékrendszer kiépítését, és építettek egy új, nyolctantermes iskolát is. (Az afganisztáni falvak többségében a gyerekek a szabad ég alatt, de a legjobb esetben is „ISAF-sátrakban” tanulnak télen-nyáron.) A PRT-3 épített árvízvédelmi töltést, és sok más, minden kontingensre jellemző, kisebb-nagyobb egészségügyi, valamint infrastrukturális beruházást is végrehajtott a tartományban.

Mindezen humanitárius feladataikat úgy látták el, hogy egyben a PRT-nek otthon adó Camp Pannoniát is fejleszt-

teniük kellett. Egyebek mellett harminc lakó- és nyolc irodakonténerrel telepítettek, befejezték a tábor megerősítését, a katonák minél biztonságosabb feladatellátása érdekében pedig vásárolták öt páncélozott Toyota terepjárót, s még folytathatnák a sort. Mindez léirva sem kevés, de – elődeikhez hasonlóan – számos, addig ismeretlen napi problémával is meg kellett küzdeniük. Például az ISAF és a PRT-k filozófiájának megfelelően, a projektekre nemcsak a fedezetet biztosítják, hanem azokat lehetőleg helyi vállalkozók bevonásával valósítják meg, ezzel munkalehetőséget is biztosítva a lakosságnak. Ez viszont a magyar törvények szerint közbeszerzési eljárást igényel – az afgán sajátosságok közepette... (Az első kontingensek tapasztalatai alapján, az illetékes szervek intézkedéseinek köszönhetően, napjainkban ez már sokkal könnyebben megy.)

S ha már a tapasztalatoknál tartunk: a PRT harmadik váltása tett egy sor olyan javaslatot is, amelyeket a katonai vezetés akceptált, és azokat a további kontingenseknél fokozatosan be is vezették. Ilyen volt például a pilóta nélküli felderítő repülőgép, a tűzszerészség, a jammer (a távirányított robbantást meghiúsító zavaróeszköz) alkalmazása, valamint egy, a kommunikációt segítő, új rádiótorony építése. De a Róza ezredes által vezetett kontingens javasolta még azt is, hogy a helyszínre küldjenek ki egy civil fejlesztési szakembert, és a hazai felkészítésben fokozottabban oktatassák a tárgyalási technikákat.

SIKER ÉS GYÁSZ

AZ MH PRT ELSŐ HÁROM KONTINGENSE VÁLTOZÓ, DE AZ AFGANISZTÁNI VISZONYOK KÖZÖTT ELFOGADHATÓ BIZTONSÁGI KÖRÜLMÉNYEK KÖZEPETTE, VÁLTAKOZÓ INTENZITÁSÚ, TÖBBNYIRE FIGYELMEZTETŐ JELLEGŰ TÁMADÁSOKNAK KITÉVE LÁTTA EL SZOLGÁLATÁT. A NEGYEDIK VÁLTÁS AZONBAN MÁR EGY TÁLIB OFFENZÍVA KEZDETÉRE ÉRKEZETT A MŰVELETI TERÜLETRE: A MANDÁTUMUK ALATTI, SZINTE FOLYAMATOS TÁMADÁSOK SORÁN KÉT TŰZSERÉSZŰK, KOVÁCS GYULA (POSZTUMUSZ HADNAGY) ÉS NEMES KRISZTIÁN (POSZTUMUSZ ŐRNAGY) HŐSI HALÁLT HALT.

Az MH PRT – Simon Attila ezredes és Sándor Tamás alezredes által vezetett – negyedik váltása akkor kezdte meg szolgálatát a műveleti területen, amikor a tálib erők addig nem látott méretű és intenzitású támadásba lendültek szinte az ország egész területén.

– Műveleteik méreteit jól jellemzi az a tény is, hogy az ISAF minden, az afganisztáni helyzet normalizálásában részt vevő országtól csapaterősítést kért, az Amerikai Egyesült Államok pedig arra kényszerült, hogy az Irakból kivont erőit az otthoni pihentetés helyett, azonnal Afganisztánba vezényelje – érkezteti a helyzetet Sándor Tamás ezredes, az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj parancsnoka, aki a negyedik váltás mandátumának második felében látta el a parancsnoki teendőket. (Sándor ezredes e lapszám megjelenésével csaknem egy időben, a különleges erők kontingensparancsokaként újabb fél éves afganisztáni misszióba indul.)

PRT-4

2008. MÁRCIUS–2008. OKTÓBER

mány általános és biztonsági helyzete, hol, mire számíthatunk, s a lakosság mit vár el tőlünk – teszi hozzá Sándor Tamás. Ennek érdekében úgy határoztak, hogy az első két hónapban – a biztonságos térségekben folytatott klasszikus újjáépítési tevékenység végzésével együtt – a Force Protection (FP, erő védelme) század járóereinek intenzív alkalmazásával felderítik a tartományt, annak minden járását – azokat is, ahová eddig még nem jutott el a PRT. A második lépcsőben, egy hónapos intervallumban – rövid, célirányos és hatékony CIMIC-projektek végrehajtásával együtt – felkészültek saját, a biztonsági helyzetet stabilizáló műveleteik végrehajtására.

Mindezen feladatok roppant nagy erőfeszítéseket és felkészültséget igényeltek a kontingens minden egyes katonájától. (Szerencsére, a PRT-4 FP-századát a különleges műveleti zászlóalj, valamint az MH 25/88 Könnyű Vegyes Zászlóalj harcedzett, Irakot, a Balkánt és Afganisztánt is megjárt katonái alkották.) Ahhoz, hogy a tartomány legeludogottabb járásaiba, falvaiba is eljussanak, változtatni kellett az FP-járórok, valamint a mission teamek (MT) alkalmazási módszerein is. Tekintve a jelentős ellenséges tevékenységet, valamint a gyakorlatilag utak nélküli, hatal-

Sándor Tamás alezredes a PRT-4 segítségével épült iskola átadási ünnepségén.

– A háború legrosszabb éveit kezdődtek ekkor – mondja a parancsnok. – Az északi régióban, így Baghlán tartományban is radikálisan megváltozott a helyzet. Míg a tálibok eddig jobbra a déli, délkeleti országrészből kiszorított (kivont) erőinek pihentetésére, felkészítésére használták a térséget, addig a „tavaszi offenzíva” részeként e tartományban is komoly támadásokba lendültek.

Ilyen körülmények közepette az MH PRT negyedik kontingensének is változtatnia kellett szinte minden területen. Az átadás-átvételi procedúra lezárása után, a radikálisan megromlott biztonsági körülmények miatt nem tudtak ugyanis azonnal nekilátni alaprendeltetésük ellátásához, a fejlesztési projektek továbbviteléhez és újak indításához.

– Először is fel kellett mérnünk, mivel is állunk szemben, milyen a tartó-

Egységben az erő: közös műveletben a norvég hadsereggel.

A mindennapi élet normalizálását segítő feladataikat a műveletek mellett is rendszeresen ellátták.

mas távolságokat, többnapos járórozéseket kellett végezniük az eddig megszokottnál jelentősebb erőkkel. Alapvetően azt a módszert követték, hogy nagyobb (50–60 fős) erővel kitelepültek egy-egy járási központba, igénybe véve az afgán rendőrség támogatását és infrastruktúráját, majd onnan indítottak FP-járőröket és mission teameket a falvakba. Fokozták a jelenlétet demonstráló és a biztonságot fokozó tevékenységüket Pol-e Khomriban is, egyebek mellett rendszeresen járóroztek a városban – éjszaka is.

Az ISAF Északi Régió Parancsnoksága (RC North) is „magasabb sebeségbe” kapcsol, egymást követték a műveleteik, amelyekbe bevonták a PRT-

4-et is. (Volt olyan hónap, amikor a sajátjaikon túl, egy felderítő és két biztonsági műveletben is részt vettek a magyar PRT katonái.)

De, mint Baghlán tartomány „házigazdáinak”, más irányú feladataik is voltak: logisztikai és egyéb háttérrel is biztosítaniuk kellett az ISAF erőinek tevékenységéhez. Így szorosan együttműködtek a közelben települt német OMLT-vel (Operational Mentoring and Liaison Team – műveleti tanácsadó és összekötő csoport), az ugyancsak német különleges műveleti csoportokkal, az amerikai Police Mentoring Team-mel (PMT – rendőri tanácsadó csoport), valamint a norvég gyorsreagálású századdal. E műveletek során több célszemély

is elfogtak, felszámoltak számtalan illegális fegyver- és robbanóanyag-raktárt, és fokozatosan szorították ki a térségből az ellenállókat.

Tevékenységük sikerét mi sem jellemzi jobban, minthogy Kaftar – az északi régió egyetlen nő hadura (hadúrnoje?), tapasztalva, hogy rendszeres műveletekkel gyakorlatilag semmilyen mozgásteret nem hagytak számára – sem az afgán hadseregben, sem a rendőrségben nem bízva, a PRT-4-nek adta meg magát.

Persze az ördög a részletekben rejlik: mindez csak így leírva tűnik egyszerűnek. Az összes járásba való eljutás többek között azt is jelentette, hogy állandó ellenséges tevékenység közepette, háromezer méternél is magasabb hegyeken kellett átkelni, a műveletekkel párhuzamosan végezniük kellett (és sikeresen végeztek is) az újjáépítési tevékenységüket úgy, hogy sokszor kerültek igencsak forró helyzetekbe. Egy alkalommal például egy mission teamjük – tizenöt katona, három páncélozott Mercedes terepjáróval – Andarban végezte szokásos (az újjáépítést segítő) tevékenységét, amikor a tálibok „megüzenték”: ez a járór nem fogja elhagyni a térséget, megsemmisítik. A már említett német, amerikai és norvég szövetségesek segítségével, valamint saját erőivel a PRT-4 pillanatok alatt felállított egy közel kétszáz fős alkalmi harci köteléket, és elindultak az MT kiszabadítására. Afganisztánban semmi sem marad titokban: még félúton járt a kötelék,

A PRT-4 egy előretolt „támaszpontként” igénybe vett faluban.

amikor a tálibok – tudomást szerezve a roppant komoly erőről – újra üzentek: álljanak meg ott, ahol vannak, mert „meggondolták magukat”, sértetlenül újtárra engedik az MT-t. Álltak a szavukat, sőt, saját kísérettel ők maguk szavatolták, hogy biztonságban elhagyhasa az MT a térséget.

A műveleti területen, háborús viszonyok közepette a legjobb felkészültség, felszerelés és fegyverzet sem biztosíték arra, hogy mindig, minden körülmények között meg tudjuk óvni saját erőnket. A mindenkori PRT-nek, az eddig már megismert feladatrendszere mellett, más feladata is van: a felelősségi területén neki kell biztosítani az ISAF-erők szabad mozgását. Baghlánban ez azt jelen-

ti, hogy Afganisztán két legforgalmasabb (észak-déli és kelet-nyugati) főútvonala tartományi szakaszán kellett a nap minden percében biztosítani a zavartalan és biztonságos forgalmat. Vagyis folyamatos jelenlét-demonstráló és felderítő járórozést, valamint az improvizált robbanószerkezetek (IED) telepítésének megakadályozását, illetve a felfedettek hatástalanítását igényli a feladat.

Mint később kiderült, ezzel az ellenség is tisztában volt, ezért elsőrangú célpontnak tekintette a magyar tűzszerészek semlegesítését, kifejezetten „vadásztak rájuk”. Mindkét tűzszerész úgy vesztette életét, hogy feladatuknak megfelelően kimentek egy bejelentett, a főútnál telepített IED hatástalanítására, ám

minden biztonsági intézkedés (útzár, biztosítás, az előírt terület kiürítése stb.) ellenére a robbanótölteteket (vagy a másodlagos IED-t) távirányítással akkor robbantották fel, amikor csak a magyar tűzszerész tartózkodott mellette.

– Az egymást alig egy hónappal követő két halálos merénylet, bajtársaik elvesztése nagyon megrázta a kontingenst – emlékszik vissza Sándor ezredes –, főleg azért, mert tudták, hogy ők mindig, minden tőlük telhető megtertek egymás biztonsága érdekében. De tudták azt is, hogy a gyásszal együtt élve is folytatniuk kell tevékenységüket – s tették is dolgukat.

A katonai vezetés is „lépett”: látva a drasztikusan romló biztonsági körülményeket, többek között tizenegy páncélozott HMMWV terepjáróval erősítette meg a kontingenst, és az itthoni felkészítésben – külföldi szakértők bevonásával is – kiemelten foglalkoztak az IED-ek felderítésének, megsemmisítésének, hatástalanításának módszertanával.

Összegezve a PRT-4 tapasztalatait, Sándor Tamás ezredes elmondta, hogy még ilyen körülmények közepette is folytatni tudták az elődeik által megkezdett projekteket, ők is kezdtek újakat, de nagyon nehéz volt a helyzetük, mert az elsődleges feladat mindezen tevékenységek biztonsági feltételeinek megteremtése, nem egyszer pedig a saját erők megóvása volt. És sajnos – tette hozzá – ők maguk, s a közvélemény is először kényszerültek szembesülni az al a ténnyel, hogy ez a szerepvállalás halálos áldozatokkal is járhat.

A páncélozott HMMWV-k és Toyota terepjárók jelentősen megnövelték a katonák biztonságát.

Repülőnyelv, négyféle akcentussal

SHINDAND FELETT AZ ÉG

NINCS KÖNNYŰ DOLGA A DÉLNYUGAT-AFGANISZTÁNI SHINDAND REPÜLŐTERÉN SZOLGÁLÓ SZOLNOKI CSAPATNAK: AZ ELEMÉK MELLETT A KOMMUNIKÁCIÓVAL IS MEG KELL KÜZDENIÜK.

Ez év szeptemberének végén váltotta egymást a Mi-17 Air Advisory Team, azaz a légi tanácsadó csoport 3. és 4. csapata. Valószínűleg régen örült annyira Oláh Gábor őrnagy Szabó Miklós alezredesnek, mint ekkor. Az alezredes érkezése ugyanis azt jelentette, hogy két hét, és már otthon lehet a négy hónapot a sivatagi repülőterén töltő nyolc magyar szakember. De hogy kerülnek magyar katonák az iráni határtól alig 90 kilométerre lévő, konténerekből és szigetelt lakószátrakból felépített, óriási méretű, jelentős légi forgalmat lebonyolító légibázisra?

CSAPATMUNKA

A magyar pilóták, fedélzeti technikusok és műszaki szakemberek a 444. légi expedíciós tanácsadó század (444. AEAS) kötelékében, négy hónapos váltásokkal

dolgoznak itt. A század gyakorlatilag repülőiskolaként működik, ahol az afgán légierő leendő hajózoit képzik ki. A folyamat a nyelvi képesséssel indul: a brit és amerikai segítséggel tartott Thunder Lab nyelvtanfolyamokon a repüléshez és a kiképzéshez szükséges, meg-

felelő szintű angolnyelv-tudást kapják meg a későbbi pilóták. A következő „megálló” a repüléshez szükséges elméleti képzés, majd jöhetnek az első fel szállások. Ehhez a Cessna 182-es iskolagépeket használják az amerikai oktatópilóták. Az alapképzés befejezése után kettéválik a pilóták útja. A merev szárnyú gépekkel repülők a gázturbinás, egy hajtóműves Cessna 208B Grand Caravanokon folytatják a képzést, míg a forgószárnyas „irány” követőre a McDonnell Douglas MD 530F helikopter vár. Innen körülbelül 100 repült órával kerülnek aztán tovább a „magyarok kezei közé”, a Mi-17-es típuscsaládra. A magyar hajózők amerikai és olasz kollegáikkal együtt képezik a 444. század Mi-17-es részlegét. A szolnokira emlékeztető géppark vegyes: a Mi-171-es típus mel-

lett a részben páncélozott, delfinorrú Mi-17V5-ösök első és második generációjából is akad a shindandi, apróköves állóhelyen. Tovább színesíti a „technikai palettát”, hogy a pilótafülkékben a Szolnokon megszokott metrikus műszerek helyett, angolszász mértékegységet mutató berendezések találhatók. Méter helyett láb, kilométer helyett knots (csomó), higanymilliméter helyett higanyinch olvasható a ráadásul típusonként eltérő helyekre elhelyezett kijelzőkön.

TELTHÁZ AZ ÉTERBEN

A technika mellett a repülés is próbára teszi a magyar katonákat. Bár mindegyikük nagy tapasztalattal rendelkezik, azért más hadművelleti területen re-

pülni. Az előírások szerint a helikopterek biztonságára két M240-es, 7,62 mm-es géppuskát kezelő két ajtólovász vigyáz a fedélzeten. Mások az eljárások, mások a szabályok a földön és a repülések közben is, s ehhez ugyancsak alkalmazkodniuk kell a kierkező magyar hajózőknek. Az első napok éppen ezért az elméleti tudnivalók átvételével, megtanulásával telnek, hiszen fel kell készülni az első, a konténerekben és a helikopterek fedélzetén, repülés közben tartott vizsgákra.

Az eddigi tapasztalataik alapján az amerikaiak igen nagyra tartják a magyarok Mi-8/Mi-17-es típusokon szerzett rutinját, ezért a „repteknikai”, a műszaki és az üzemeltetési kérdésekben mindig a magyaroké a döntő szó. A szolnoki hajózőké az összes berepülési feladat is, hiszen a gépek javítása vagy vizsgálat utáni berepüléséhez szükséges képesítéssel és jogosítvánnyal csak ők rendelkeznek.

Az amerikai kollégáknak viszont sokkal nagyobb a tapasztalata a hadművelleti repülések előkészítésében, megtervezésében és végrehajtásában, így ez esetben a magyarok tanulhatnak tőlük. S persze tanulni kell a csapatmunkát is, amiben talán a kommunikáció a legnehezebb. A „közös” nyelv természetesen az angol, csak hát néha ezen „kissé” mást értenek az amerikai, az olasz, a magyar és az afgán katonák, akár egyetlen helikopter fedélzetén is. Sőt, ha olyan afgán katonát képeznek, aki nem vett részt a Thunder Lab nyelvtanfolyamon, akkor bizony pastu vagy dari tolmács is kell a fedélzetre. A magyar pilótának ilyenkor nem egyszerű figyelni a gépen történteke, az ICAO helyett az amerikai FAA szabványait használó amerikai légiirányítóokra, és persze a többi, a levegőben lévő repülőgépek pilótáinak forgalmazására. Nem véletlen, hogy leginkább „fejben” fáradsz el a hajózők.

PARANCSNOKOK TALÁLKOZÓJA

A MH Tartományi Újjáépítési Csoport 13. váltásának (MH PRT-13) parancsnoka, Sipos Antal ezredes a Camp Pannonia táborban fogadta J. W. Bullard tábornokot, a Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erők Északi Regionális Parancsnokság (ISAF RC-N) parancsnokhelyettesét és kíséretét. A vendégeket a PRT-13 parancsnoka tájékoztatta a biztonsági helyzetről, a folyamatban lévő tevékenységekről és a fejlesztési, újjáépítési munka aktualitásairól. J. W. Bullard tábornok találkozott dr. Nyerki József nagykövettel (a PRT mellett működő politikai tanácsadóval, magyar civil képviselővel – a szerk.) is; e megbeszélés után közösen tárgyaltak a közelmúltban kinevezett tartományi kormányzóval, Mohammad Sultan Ebadival. A találkozón áttekintették a tartomány aktuális helyzetét, illetve szót váltottak a helyi biztonsági, kormányzati és fejlesztési kérdésekről.

MH PRT-13

KÖZÖS JÁRŐRÖZÉS

Közösen járőrözött a magyar tartományi újjáépítési csoport CIMIC-részlege, illetve a velük szoros együttműködésben dolgozó amerikai CAT (Civil Affairs Team – civil ügyekért felelős csoport), hogy ellenőrizzék a felelősségi területen folyamatban lévő amerikai projekteket. A szakemberek bejárták a Pol-e Khomritól északra lévő területet, melynek során megtekintették a Khoja Alwan-i útszakasz, illetve a nagy esőzést követő áradásokban megrongálódott Gaji-híd helyreállítási munkálatait.

MH PRT-13

KABULI VÁLTÁS

Az MH Kabul Nemzetközi Repülőtér Őr- és Biztosító Kontingens (MH KNR ÖBK) átvette a belgától a kabuli nemzetközi repülőtér (KAIA) őrszének feladatait. Az erről szóló dokumentumot az MH KNR ÖBK parancsnoka, Benda László ezredes, a belga kontingenst irányító Peter Stalen alezredes, valamint Bob Brust ezredes (US Air Force), a KAIA lekésző parancsnoka írta alá. A közel tízéves szerepváltás után Afganisztánból kivonuló belga hadsereg utolsó váltásának tagjaitól elbúcsúzó amerikai főtiszt köszönetet mondott helytállásukért, egyúttal üdvözölte Benda László ezredest, akinek biztonságos szolgálatellátást kívánt. A kabuli nemzetközi repülőtér parancsnoki beosztásának átadás-átvétele is megtörtént már Bob Brust ezredes és a francia Philippe Adam tábornok között, ami egyúttal azt is jelenti, hogy Franciaország vezető nemzetként vesz részt a repülőtér további működtetésében.

MH KNR ÖBK; fotó: Jürgen Braekevelt

FELADATRA KÉSZEN

A Kása István alezredes vezette MH KFOR Kontingens hetedik váltása hivatalosan is átvette a feladatokat a Polyák András alezredes irányítása alatt álló hatodik váltástól a koszovói művelleti területen. A hetedik váltás katonáinak kiképzése már kiérkezésük első napján megkezdődött. Az elsajátított ismeretekből, békeművelési alkalmazhatósági képességeikről egy gyakorlat keretében adtak számot. A magyar katonák felkészültségét José Manuel Dos Santos Sá alezredes, a KFOR Harcászati Tartalék Zászlóalj parancsnoka megfelelőre értékelte.

Pesti Gábor őrnagy; fotó: Bordás Erika főtörzsőrmester

MEDÁLPARADÉ

Medálparádét tartottak Szarajevóban, melynek keretében az MH EUFOR Kontingens tizenegyedik váltásának az EUFOR Többnemzeti Zászlóaljba beosztott katonái vehették át kitüntetésüket a magyar nemzeti rangidőstől, Siposs Ernő Péter dandártábornoktól. A lövészzásád parancsnokának, Baranyai István századosnak, illetve a zászad vezénylőzászlósának, Polereczky László zászlósnak ugyanakkor az EUFOR parancsnoka, Robert Brieger tábornok adta át a medálokat, ezzel is jelezve, hogy a magyar katonák munkáját az EUFOR-ban a legmagasabb szinten ismerik el. Másnap a kontingens parancsnokságán és a támogatóelemnél szolgálók közül azok kaptak medált, akik missziós szolgálatukat a hazai készenléti szolgálattal folytatják.

Nagy László százados; fotó: Demeter Andrea főhadnagy

HÁROM HELYÖRSÉGBEN

Cipruson, három helyörségben kezdte meg tevékenységét az UNFICYP-misszió 32. magyar kontingensének 49 katonája: Nicosiába, a főparancsnokságra az egyéni beosztást ellátók, továbbá az ügynevezett parancsnoki tartalék erőkhöz és a katonai rendszerekhez beosztott magyar békefenntartók kerültek. Famagosztában, a 4. szektor parancsnokságán a magyar kontingens parancsnoki állománya szolgál, míg az Athinonba telepített végrehajtó alegység, az 1. szakasz felel a ciprióta görög és török fél közti status quo fenntartásáért és az ENSZ ciprusi békefenntartó misszió feladatainak maradéktalan végrehajtásáért.

T. T. és J. L.

LÖTTEK, DOBTAK, FUTOTTAK

Huszonhárom alakulat százkilencvenhét versenyzője vett részt az idei Magyar Honvédség-szintű háromtusa-bajnokságon, melynek a püspökszilágyi kiképzőbázis és lőtér adott otthont. A megmérettetés gépkarabélyos lövészzel vette kezdetét, ezt a kézi gránát dobás, illetve a 3000 méteres futás követte. Abszolút kategóriában a férfiaknál Avar András százados (MH 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj), míg a nőknél Csontos Szilvia hadnagy (MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár) győzött. A férfi és a női abszolút csapatversenyben, továbbá az összesített pontversenyben egyaránt az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár végzett az élen.
Gémes Ildikó százados és Csipak Dániel zászlós

FEGYVERTELENÜL

Az MH Békétámogató Kiképző Központban befejeződött a 24. nemzetközi katonai megfigyelő tanfolyam (International Military Observer Course – IMOC). A kurzus 32 résztvevője – köztük 15 külföldi katona – el-

sajátította az ENSZ fegyver nélküli, megfigyelő misszióiban teljesítendő szolgálat ismereteit; ilyen missziót például Libanonban vagy Nyugat-Szaharában működött a világszervezet. A szolnokhoz hasonló, az ENSZ Békeműveleti Főosztálya által akkreditált képzési helyből alig egy tucat működik a világon, így nem véletlen, hogy a magyarok által szervezett IMOC-tanfolyamokra mindig nagyon sokan jelentkeznek.

Kép és szöveg: Szücs László

HA MEGNYERTE, HADD VIGYE

A National Geographic Channel „Túlélési praktikák” című sorozatához kapcsolódó játék nyolc nyertese négynapos kiképzésen vett részt az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljnál; ennek során katonai tereptani ismeretekkel és a fegyverekre vonatkozó információkkal gazdagodtak, emellett kiscsoportos harcászati gyakorlatot is szereztek számukra. A civilek kiképzése egy igen látványos éjszakai gyakorlattal zárult, amit megtekintett Hende Csaba honvédelmi miniszter és Domján László vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka is.

Draveczki-Ury Ádám; fotó: Dévényi Veronika

VILÁGHÁBORÚS ÖRÖKSÉG

Budapesten, az Északi összekötő vasúti hídnál, egy aknamentesítő hajó segítségével emeltek ki egy 500 kilogrammos, második világháborús amerikai bombát a Magyar Honvédség tűzserészei. A veszélyhelyzet miatt a környéket kiürítették, s

a zárlatot csak a bomba két gyújtószerkezetének eltávolítása és megsemmisítése után oldották fel. A bombatestet ezután a központi gyűjtőhelyre szállították. Az Északi összekötő vasúti híd a második világháborúban számos alkalommal volt célpontja a szövetséges támadásoknak. A bombázók többször is megromgálták, 1944 decemberében viszont a németek robbantották fel.

Honvedelem.hu; fotó: MTI

HUSZADIK ÉVFORDULÓ

A Magyar Atlanti Tanács megalakulásának huszadik évfordulója alkalmából emlékülést rendeztek, melyen beszédet mondott Hende Csaba is. A honvédelmi miniszter hitet tett a transzatlanti kapcsolatok további erősítése és az euroatlanti elvek, értékek népszerűsítése mellett. Hangsúlyozta, hogy Magyarország mindig is elkötelezettje volt a NATO bővítésének, különös tekintettel a nyugat-balkáni régióra. Kiemelte: Magyarország és a Magyar Honvédség elkötelezetten szolgálja a NATO ügyeit a missziókban, és nagyra értékeli a szövetségesektől kapott segítséget.

Draveczki-Ury Ádám; fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

COMBAT READY

„Harcra kész”, azaz Combat Ready minősítést kapott a CREVAL-ellenőrzésen a Magyar Honvédség 1. zászlóalj-harcsoportja, amely az MH 5. Boeckai István Lövészdandár 62. lövészzászlóaljára épül. A mintegy kilencszáz fős alegység a Bátor Harcos 2012 elnevezésű zárógyakorlaton bizonyította felkészültségét. A harcsoport egyébként 2007 óta most vizsgázott harmadik alkalommal, s eddig mindig megfelelt a NATO elvárásainak. A CREVAL-ellenőrzés két fázisból áll: az első fázisban az adminisztratív munka, az okmányok és a parancsok vizsgálata történt meg, továbbá ellenőrizték a zászlóalj személyi és technikai felkészültségét. A második fázisban az alegység a gyakorlatban adott számot képességeiről.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

A SZABADSÁG NAPJA

Országszerte megemlékezéseket tartottak az 1956-os forradalom és szabadságharc 56. évfordulója alkalmából. Hende Csaba honvédelmi miniszter a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen mondott beszédet, melyben hangsúlyozta: a szabadság az, ha kézbe vesszük és magunk alakítjuk életünket, jogainkkal élve bátran és egyenesen járjuk a boldogság ösvényeit.

Nemzeti ünnepünkön, a Parlament előtt, közjogi méltóságok jelenlétében vonták fel Magyarország lobogóját. A ceremónián az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár 32. Nemzeti Honvéd Díszegységének alegységei első alkalommal díszleltek egymás mellett a trikolor színeivel ékített egyenruhákban. A Szent Koronát őrző honvéd koronaőrök egyenruháját skarlátvörös, a honvéd díszzászlóalj katonáiét fehér, míg a köztársasági elnöki palota őrségét állító honvéd palotaőrökét palackzöld zsinór díszítette.

Fotó: G. G., K-N. M.

VENDÉG A SZOMSZÉDBÓL

Kétnapos, hivatalos látogatáson járt hazánkban Peter Vojtek altábornagy. Szlovákia fegyveres erőinek vezérkari főnöke megbeszéléseket folytatott meghívójával, dr. Benkő Tibor vezérezzrel, a Honvéd Vezérkar főnökével. A tárgyaláson nagy hangsúlyt kaptak a felek misztionos tevékenységei, illetve az affanisztáni magyar szerepvállalásban bekövetkező változások. Vojtek altábornagy külön szolt a Szlovákiaiban megrendezendő nemzetközi gyakorlatokról is, amelyekre meghívta Magyarországot. A szlovák vendég programja során találkozott Fodor Lajossal, a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkárával is.

Honvedelem.hu; fotó: K-N. M.

A NATO NÉLKÜL NEM MEGY

Hazánkban járt Sir Richard Shirreff vezérezzres, a NATO szövetséges erők európai főparancsnokának helyettese, aki udvariassági látogatást tett Hende Csaba honvédelmi miniszternél. A magas rangú vendég ezt követően szűk körű megbeszélést folytatott dr. Benkő Tibor vezérezzrel, vezérkari főnökkel, majd a Nemzeti Közszoigalati Egyetemen tartott előadást. Egyebek mellett szolt arról is, hogy a meglévő nehézségek ellenére, a NATO maradhat az egyetlen hatékony megoldás és lehetőség az átalakuló biztonsági kihívások, veszélyek, fenyegetések közös, eredményes kezelésére.

Honvéd Vezérkar, HM Sajtóiroda; fotó: Galovtsik Gábor

HATÉKONYABBAN

Idén a mátraházai honvéddülőben rendezték meg a vezénylőzászlósok konferenciáját. A záróeseményen részt vett dr. Benkő Tibor vezérezzres, a Honvéd Vezérkar főnöke is, hogy tanácsaival, észrevételeivel segítsen a vezénylőzászlósi rendszer hatékonyabbá tételét. A rendezvényen – egyebek mellett – szóba kerültek az alak, öltözködési fegyelem kérdései, a katonai érintkezés szabályai, illetve az éves fegyelmi jelentés részletei. A program részét alkották a humánstratégiai, személyügyi, a beiskolázással és az előmeneteli vizsga rendszerének változásával kapcsolatos előadások is.

Bleszkán Szilárd; fotó: Rác Tünde

TEKERJ A SEREGGEL!

A Balaton után Vas megye volt a helyszíne a Tekerj a sereggel! újabb túrájának. Hende Csaba honvédelmi miniszter a megnyitón úgy fogalmazott: az esemény egyfelől közelebb hozza egymáshoz a hadsereget és a társadalmat, másfelől kiváló alkalom a kerékpáros turizmus, illetve az egészséges életmód népszerűsítésére. A tárcavezető ezt követően a túra 174 résztvevőjével – köztük Eleni Tsakopoulos Kounalakisszal, az Egyesült Államok budapesti nagykövétével, valamint Siklósi Péter védelempolitikáért és védelmi tervezésért felelős helyettes államtitkárral – együtt teljesítette a nyolcvan kilométeres távot.

Kálmánfi Gábor; fotó: Galovtsik Gábor

VÉSZHELYZET!

Cross Landing 2012

NÉGY KATONAI ÉS KÉT MENTŐHELIKOPTER, KILENC TŰZOLTÓAUTÓ, HÉT MENTŐGÉPKOCSI ÉS MINTEGY SZÁZÖTVEN FŐ RÉSZVÉTELÉVEL RENDEZTÉK MEG A MAGYAR–ROMÁN KUTATÓ-MENTŐK TÍZÉVES EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK LEGNAGYOBB MÉRETŰ GYAKORLATÁT OKTÓBER ELEJÉN, SZOLNOK–DÓC–SZEGED KÖRZETÉBEN.

Szolgálati feladat ellátása közben egy katonai szállítóhelikopter hajtóművei meghibásodtak, kényszerleszállást kellett végrehajtania Dóc határában. A gép egy szabályosan közlekedő mikrobusznak csapódott, a járművet követő teherautó vezetője pedig ijedtében félerántotta a kormányt – mindkét gépkocsi felborult. A balesetben egy ember meghalt, tizenhároman pedig megsérültek, a többségük állapota súlyos, életveszélyes volt. Mivel a helikopterrel a rádióösszeköttetés megszakadt, a szolgálat riasztotta a kutatómentő egységet, akik a helyszínre érve azonnal megkezdték a gép személyzetének mentését. Közben a mentők és a katasztrófavédelem erői is megérkeztek, a rendőrök lezárták a környéket, a mentési irányítását a katasztrófavédelem szakemberei vették át. A tűzoltók elol-

tották az égő autót. A sebesülteket felszívó-vágó berendezéseikkel szabadították ki az összeroncsolódott járművekből. Az egészségügyi katonák és a mentők a sérültek állapotát a helyszínen stabilizálták, majd helikopterrel és rohamkocsikkal a szegedi sportrepülőtéren felállított, úgynevezett betegkiürítési pontra vitték, majd innen kórházakba szállították őket.

Míndez csak egy imitált helyzet volt, de tömegszerencsétlenségek, természeti és ipari katasztrófák bármikor előfordulhatnak. Magyarország és Románia tíz évvel ezelőtt ezért írta alá azt az egyezményt, amelynek értelmében rendszeresen gyakoroltatják a pilótáikat és az egészségügyi katonáikat a kutatási-mentési műveletek végrehajtására – így készülve fel egy esetleges tragédia következményeinek enyhítésére. A Cross

MAGYAR HONVÉD

Landing 2012 nevű közös kutató-mentő gyakorlat ennek az együttműködésnek a szellemében zajlott le Szolnok–Dóc–Szeged körzetében. Idén az MH 86. Szolnok Helikopterbázis kapta feladatul a feltételezett baleset helyszínének berendezését, a mentés megszervezését és a közös munka koordinálását. A gyakorlat parancsnoka Myszőglád Attila alezredes, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság légierőhadműveleti és kiképzési főnökség kiemelt repülőfőtisztje, az igazgatója pedig Bali Tamás alezredes, a szolnoki helikopterbázis repülő-felkészítési főnöke volt. A két nemzet kutató-mentőinek közös gyakorlatán, az MH Összhaderőne-

mi Parancsnokság vezetésével részt vettek az MH Légi Vezetési és Irányítási Központ, az MH Pápa Bázisrepülőtér, az MH Katonai Közlekedési Központ és az MH 5. Boeckai István Lövészdzan-dár kijelölt alegységei is.

Ez a mostani gyakorlat azonban alaposan eltért a korábbi években megszokottaktól, a katonákon kívül ugyanis részt vettek rajta a katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásában érintett társ-szervek is: az Országos Mentőszolgálat, a Magyar Légimentő Nonprofit Kft., az Országos Rendőr-főkapitányság, a BM Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és a HungaroControl Zrt. kijelölt egy-ségei. A gyakorlat bővítését az indokolta, hogy az elmúlt évben megváltozott a mentések koordinálására és végrehajtására vonatkozó törvényi háttér. Nevezetesen: a légi kutatást és mentést

2011-től egy komplex vezetési-irányítási törzsnek kell koordinálnia. A törvény módosítása óta ez volt az első olyan gyakorlat, amelyet az új irányítási rendszerrel vezettek le.

Myszőglád Attila alezredes szerint a „premier” kiválóan sikerült. A Magyar Honvédség kijelölt alegységei és a társ-szervek együttműködése magas színvonalú, gördülékeny volt. A gyakorlat parancsnoka külön kiemelte, hogy a hitelesség kedvéért a szervezők és az alá-játszók a legkisebb részletekre is odafigyeltek. Az aprólékos munka talán leg-látványosabb eleme a sebesültek felkés-zítése volt. A helikopterbázis egészség-ügyi katonái – megerősítve az MH Honvédkórház egészségügyi felkészítő és továbbképző központjából érkezett kollégákkal – órákon át fáradoztak azon,

hogy hiteles sebeket simuláljanak a tömegkatasztrófa sérültjein. A munkát Szabó Krisztina százados, a szolnoki egészségügyi központjának koordinációs tisztje irányította, aki elmondta: alaposan felkészültek a baleset körülmé-nyeihez. Olyan sérüléseket kellett imi-tálniuk, amelyek egy ilyen katasztrófa esetén a valóságban is előfordulhatnak. Emellett arra is figyeltek, hogy a sebek alapján a baleset helyszínére érkező egészségügyiek azonnal tudjanak dön-teni a sérültek ellátási sorrendjéről.

Literszám fogyott a művér, futószalagon készültek a borzalmas sebek, ennek ellenére vidám hangulatban készültek a tömegkatasztrófa és a baleset maj-dani sérültjei. A legtöbbet talán a „ha-lott” viccelődött sapadtartá maszkirozott, véres fejű társain. A jókedv csak foko-zódott, amikor kiderült, hogy az egyik

súlyosan sérült katonát elvesztette a leszakadt kezét – a szó legszorosabb értelmében. Annak a katonának pedig, akinek egy faág fúródott a mellkasába, az volt a legnagyobb gondja, hogy nem tud tőle normálisan mozogni. Az egészségügyi katonákat persze mindez egyáltalán nem zavarta, az ő feladatuk most az volt, hogy minél hihetőbb sérüléseket „okozzanak”. Közben cserélgették a kesztyűiket, nehogy a fehér és a piros szín keveredjen: külön párat használtak a vértelen arcok sápasztáshoz, egy másikat pedig a művér felkenéséhez. Aztán amikor

A kutató-mentők Magyarországon két helyszínen, az MH 86. Szolnok Helikopterbázison és az MH Pápa Bázisrepülőtéren állnak állandó készenlétben. A 24 órás szolgálatot ellátó csoportot a helikopter személyzete mellett két ejtőernyős kutató-mentő altiszt, egy egészségügyi tiszt vagy altiszt, valamint egy földi mechanikus alkotja. Az elmúlt években a szlovák An-26-os hejcei lezuhánásakor riasztották őket, részt vettek a kolontári vörösiszap-katasztrófa sérültjeinek szállításában, de a nagy hó miatt megközelíthetetlen falvakból is szállították betegeket kórházba, dialízisre.

minden seb a helyére került, és az elvezettnek hitt bal kéz is meglett, a tömegszerencsétlenség résztvevői összeálltak egy csoportképre. Ezután mindenki ment a helyére és türelmesen, de hangosan jajgatva vártak a sorsukra. Volt, aki a kényeszerleszállást végrehajtott helikopterből zuhant ki, néhányan a mikrobuszba szorultak, ketten a teherautó vezetőfülkéjében törték össze magukat, néhányan pedig az útra estek a hatalmas ütközéstől.

Lovász László szakaszvezető a bal karját vesztette el a balesetben – egy ide-

ig nem is találta, de szerencsére a gyakorlat kezdetére előkerült a hiányzó végtag. Huszonöt perc alatt csonkolták a kezét, ő kapta a gyakorlat egyik legsúlyosabb sérültjének szerepét, a mentők kiérkezéséig mozdulatlanul kellett fekélnie. Ennek ellenére mégsem volt elkéservedve. Szerinte a halottnak sokkal unalmasabb volt a feladata, mert ő még csak nem is jajgathatott. A fiatal ember a baleset helyszínére tartva elárulta, hogy igazi balesetei során, biciklivel és motorral is esett már jó nagyokat, de mindig megúszta zúzódással, egy alkalommal pedig kisebb porlevalással. Téli Szilárd örvetető viszont még sosem szenvedett balesetet, most azonban a kúszásban utazott, az ütközés ereje pedig kirepítette az árokba, ahol egy faág fúródott a mellébe. Sérült társai egy kicsit irigyelték is ezért, mert míg nekik kifecamított testhelyzetben kellett várniuk a mentőket, addig Szilárd kényelmesen kinyújtózva szenvedhetett a napos árokparton.

A sérülések imitálását végző egészségügyi katonák most igazán élethű munkát végeztek, de elmesélték, hogy volt ennél jóval nagyobb sikerük is. Egy hasonló, Pápan tartott gyakorlaton ugyanis annyira jó lett a maszkírozás, olyan hihetően őrijöngött a szerepe szerint sokkos állapotban lévő katonára, hogy amikor az ügyeletes kórházban átadták egy fiatal mentőtisztnek, az nem hitte el, hogy mindez csak imitáció, s berohant a „sérülttel” a sürgősségi osztályra.

TÁBORI POSTA

LÉGTÉRVÉDELEM

MAGYARORSZÁG ÉS A NATO LÉGTÉRVÉDELMÉNEK SZEMPONTJÁBÓL FONTOS ESEMÉNY JÁTSZÓDOTT LE 2012. OKTÓBER 2-ÁN: HENDE CSABA MEDINÁN ELHELYEZTE A HARMADIK HÁROMDIMENZIÓS (3D) RADARÁLLOMÁS ALAPKÖVÉT. AZ ÜNNEPSÉGEN MONDOTT BESZÉDÉBEN A HONVÉDELMI MINISZTER KIEMELTE: AZ ÚJ RADARRAL VÁLIK TELJESSÉ A RENDSZER, AMELY A GRIPENNEKEL EGYÜTT, VILÁGSZÍNVONALÚ TECHNIKÁVAL ÖRKÖDIK MAJD HAZÁNK LÉGTERÉNEK SZUVERENITÁSA FELETT.

Légterünk védelmezésének alapvető kérdéseit illetően az egyik legautentikusabb személy, Zentai László ezredes, az MH 54. Veszprém Radarezred parancsnoka rögtön felhívja figyelmet arra, hogy az Európai Unió belső határainak szabad átjárhatóságát biztosító schengeni megállapodás nem vonatkozik az országok légi határaitra, vagyis azokat ugyanúgy védeni kell, mint eddig. Bár egy Magyarország elleni közvetlen légitámadás esélye korunkban nem nagy, a 2001. szeptember 11-én bekövetkezett New York-i és washingtoni terrortámadások alapjait változtatták meg a légtervédelem filozófiáját. Kiderült, hogy akár egy utasszállító repülőgép is halálos fegyverré válhat, s e felismerés hatására megváltoztak a

civil légi forgalom ellenőrzésére vonatkozó szabályok. Az talán nem annyira közismert, hogy a hatékony légtervédelem egyben bűnmegelőzési célokat is szolgál, gondoljunk csak a csempészés különböző fajtáira. Ha a légtér stabilan ellenőrzött, akkor a csempészek légi úton eleve nem is próbálkoznak.

Magyarország légter-szuverenitásának megvédéséhez mindekelőtt a légtervédelem első lépcsőjét képező radarrendszernek kell megfelelő időben és módon érzékelnie a légi járműveket. A radartechnika természetesen – ha csak az elmúlt 20–30 évre tekintünk is vissza – komoly fejlődésen esett át. Magyarországon a rendszerváltozást megelőzően – illetve, egy ideig még azt köve-

A medinai 3D-s lokátor felépítésével helyére kerül az utolsó puzzle is hazánk légtervédelmének rendszerében.

tően is – a Varsói Szerződés idején kiépült légtérelenőrző és radarrendszer működött.

A csaknem harminc esztendővel ezelőtti, 54. Honi Rádiótechnikai Dandár szervezetén belül például hat zászlóalj, huszonegyezer század és több mint hatezer katona örökölt légtérünk biztonságáért felelt. A zászlóaljak Pápan, Taszáron, Budaörs környékén, Sárbogárdon, Kecskeméten és Miskolcon (később Debrecenben) települtek. Az információfeldolgozás is ennek a szervezeti felépítésnek felelt meg. A század-, a zászlóalj- és a dandárszintű harcálláspontok a valós idejű helyzethez képest – bizonyos döntési szinteken – mintegy hatperces késéssel állították elő a légi helyzetképet. A haderő az 1980-as évek közepén vásárolta meg az első háromdimenziós radarját; ez a még ma is üzemelő, digitális jelfeldolgozást, szovjet gyártmányú SZT–68U volt. A háromdimenziós radar onnan kapta nevét, hogy a céltárgy térbeli elhelyezkedésének három gömbi koordinátáját (a radartól vett távolságát, az északi iránytól mért oldalszögét és a vízszintestől mért emelkedési szögét) méri. Ezzel szemben a kétdimenziós radarok csak két koordinátát (távolság és oldalszög, vagy távolság és emelkedési szög) mérésére alkalmasak.

ZENGŐ: NEM

A hazai rádiólokációs rendszer fejlesztéséről 1995 szeptemberében született országgyűlési határozat, nem kis mértékben a délszláv háború során tapasztalt szerb légtérértékelések eredményeként. A nemzeti radarbeszerzés keretében egy-egy korszerű, nyugati gyártmányú lokátor kívántak telepíteni a Zengőre és Bánkútra, teljes egészében a magyar költségvetés terhére. A NATO-csatlakozásunk közelédeként ugyanakkor felmerült annak lehetősége, hogy a beszerzés finanszírozásából részt vállalhat az észak-atlanti szervezet is. Belépésünk (1999. március 12.) után a tagországok azonnal, egyhangúan döntöttek egy közös, magyar-cseh képességfejlesztési projekt indításáról, illetve annak finanszírozásáról: ennek keretében Magyarországon három, Csehországban pedig két modem, 3D-s lokátor telepítését irányozták elő. A radarok beszerzését a szövetség egyik ügynöksége folytatta le,

természetesen a nemzeti érdekek figyelembevételével; a tender nyertese az olasz-brit Alenia Marconi Systems (ennek jogutódja az olasz SELEX-Sistemi Integrati) cég lett, RAT–31DL típusú lokátorával. A NATO emellett magára vállalta az építés teljes költségét (ez Magyarország esetében akkor 24 milliárd forint lett volna), továbbá 2027-ig a karbantartás finanszírozását is.

A megállapodás értelmében legkésőbb 2007-re valamennyi radarnak el kellett volna készülnie: a két csehországi helyszínen, illetve Bánkúton és Békéscsabán teljes egészében be is fejeződött a kivitelezés, s megkezdődhetett a tesztelés. A Zengőn azonban a kömőkbeli települések lakói, illetve az őket támogató zöldszervezetek részéről komoly ellenállásba ütközött a beruházás. Bár a radar felépítésének nem volt semmiféle törvényes akadálya, a kormány 2005 novemberében végül elvetette az eredeti tervet, új helyszíneként pedig a Pécshez közeli, a Zengőtől 16 kilométerre fekvő, annál mintegy 70 méterrel alacsonyabb Nagy-Tubest, egészen pontosan a hegy tetején lévő, akkor már több mint 30 éve honvédségi tulajdonban lévő területet jelölte ki.

TUBES: NEM

A beruházás javasolt új helyszíne ugyancsak a Mecsekben található, ugyanakkor a környező hegyek miatt Paks irányában és dél-nyugat felé maradtak volna lefedetlen, a radar által nem látott területek, ezért már ez esetben is szükség lett volna részkitöltő radarok alkalmazására.

2007 tavaszán, a kormány döntését követően az első fokon eljáró HM engedélyezési hatósága, majd június 20-án, másodfokon, a honvédelmi miniszter is engedélyezte a radar megépítését. Decemberben a pécsi képviselőtestület módosította a város építési szabályozási tervét, hogy megakadályozzák a lokátor felépítését, egyúttal a Fővárosi Bíróság megtámadták a miniszter által kiadott építési engedélyt. 2009 novemberében azonban a bíróság jogerősen elutasította ezt a keresetet.

A pécsi önkormányzat a döntés felülvizsgálatát kérte a Legfelsőbb Bíróságtól, amely 2010. március 17-én új eljárásra kötelezte a Tubestre tervezett radar ügyében a Honvédelmi Minisztériu-

A NATO-lokátorrendszer első két beruházása Bánkúton és Békéscsabán már elkészült.

mot. 2010. július 16-án a tárca megszüntette a radar építési hatósági eljárását; ezzel hivatalosan is elálltak attól, hogy a lokátor a Tubesen épüljön fel.

MEDINA: IGEN

A harmadik háromdimenziós radar ügye végül 2011. március 9-én ért cselegetesre: e napon a Honvédelmi Minisztérium tájékoztatta a parlamenti pártok képviselőit arról, hogy Tolna me-

gyében, a Szekszárdtól mintegy 20 kilométerre, északra fekvő Medinán épül fel a lokátor. Az új helyszínen – ami a NATO számára is megfelelő – nem zöldmezős beruházásról van szó, hanem egy működő laktanya területén kivitelezendő projektről. Ott eddig is működtek radarok, vagyis a tárca joggal bízott abban, hogy ezúttal a helyiek nem fognak tiltakozni.

2011. október 21-én Hende Csaba honvédelmi miniszter és Vén Attila, Medina polgármestere együttműködési megállapodást írt alá a radarberuházáshoz kapcsolódó infrastrukturális támogatásokról. A dokumentum értelmében a honvédelmi tárca 2014-ig összesen 100 millió forintot vissza nem térítendő támogatást folyósít Medina részére, az infrastrukturális fejlesztések finanszírozására.

A radarállomás alapkövetelméire 2012. október 2-án került sor. Ekkorra fejeződött be a beruházás előkészítése is. Ennek keretében megtörtént a szakhatósági engedélyeztetési eljárás, illetve kiválasztották a kivitelezőt: a nyílt tenderen kizárólag NATO-beszállításra alkalmas cégek indulhattak, közülük a HM El Zrt. és a Mega-Logistic Zrt. nyert, közös ajánlattal.

Móro Lajos, a HM El Zrt. vezérigazgatója és Kristóf István, a cég létesítményüzemeltetési divíziójának igazgatója elmondta: a kivitelezésben részt vesz a tárca gyágonkezelésében álló további két hadiipari cég, a HM ArmCom Kommunikációtechnikai Zrt. és a

Az utolsó szovjet fejlesztésű lokátor-beszerzésünk az SZT–68U típusú berendezés volt.

A veszprémi Sziklában összesítik a Magyarország légtérét ellenőrző lokátorok adatait.

A magyarországi lokátorok adatai a veszprémi MH Légi Vezetési és Irányítási Központba, vagyis a Sziklába érkeznek. A NATO-tagságunkból adódóan részei vagyunk a szövetségnek egy-egy légtérrelérendőzőnek, így ezeket a radarjeleket „látják” az olaszországi Poggio Renaticóban települt 5. légi műveleti központban (Combined Air Operations Centre-Five – CAOC-5) is, melynek parancsnokhelyettese Pető István dandártábornok. A CAOC-5 Észak-Afrikától egészen Magyarorszáig felel a légtér biztonságáért. E felelősségi körzetben, a légtérrelérendőző esetén a bázis szakemberei döntenek a szükséges intézkedésekről, a készülségek riasztásáról. Tehát ők rendelkeznek el a magyar Gripenek gyároló- és élesriasztását is.

HM Arzenál Elektromechanikai Zrt. is. A költségek meghaladják az egymilliárd forintot, de ennek nagy részét a NATO állja. Ezért, illetve természetesen a beruházás sajátosságából adódóan, fokozott minőségi követelményeknek kell megfelelni. Kizárólag a szövetégek által jóváhagyott termékeket lehet felhasználni, s a kivitelezők is csak olyan cégek lehetnek, amelyek rendelkeznek NATO-minősítéssel.

A beruházáshoz szükséges minden engedély megvan, az építkezés a földmunkákkal már meg is kezdődött. A vasbeton alaplemez 2,69 méter mély, ebbe több mint 100, egyenként 8–12 méter hosszú cölöpöt süllyesztenek, így biztosítva a torony stabilitását. Medinán laza szerkezetű, löszös a talaj, ez is az oka ennek a rendkívül komoly alapozásnak. Maga az építmény

feltételeit mind a torony, mind a kiszolgáló épületek vonatkozásában. A radarobjektum építésének befejező mozzanata a szakipari és a híradó informatikai munkák elvégzése lesz, ezután indulhat meg a tesztüzem, ami a korábbi tapasztalatoknak köszönhetően várhatóan lényegesen rövidebb lesz, mint az első két radar esetében.

KÖRNYEZETBARÁT BERENDEZÉS

Mint ahogy Illés Attila ezredes, a HM Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatal vezetésmegtagó igazgatóságának igazgatója elmondta: az új radar lényegesen többet „lát”, mint a régi berendezések.

Békéscsabán precíziós méréseket végeztek, melyek során egy nagyjából 30 centiméter átmérőjű fémgömböt vontattak repülőgéppel a lokátor irányába. A régi békéscsabai vadászirányító radar nem tudta detektálni a céltárgyat, a 3D-s eszköz azonban már 200 kilométerről észlelte azt. Nem hanyagolhatók el a sugárhigiéniai szempontok sem: a régi radar mintegy négymillió watt teljesítményt sugárzott, míg az új 60 ezer wattnál is kevesebbet. Mindez a környezet elektromágne-

Az alapkövetétel ünnepélyes pillanata. A lokátortorony építése 2013 márciusában fejeződik be.

egyébként 28 méter magas lesz, s teljes egészében vasbetonból készül, csúszószalag technológiával. A tetőjén helyezik majd el a közel 15 tonnás lokátort, amire egy szintén többtonnás radomhéjazat kerül; ennek az a feladata, hogy védje a radaranennát az időjárás viszontagságaitól. Mindent egybevetve, a medinai 3D-s lokátor magassága meghaladja majd a 40 métert is. A híradótechnika, az elektrotechnika és gépészet vezetői összesen 28 000 métert tesznek ki, emellett a kivitelezés során felhasználnak 200 tonna vasat és 1000 tonna betont.

A szünetmentes áramforrásokon kívül két dízelagregátor is rendelkezésre fog állni; hálózatkiésés esetén ezek automatikusan üzembe lépnek. A radom belsejében lesz egy fixen rögzített daru, ami az építkezés befejezése után is a helyén marad, segítendő a különböző karbantartási, felújítási munkálatokat. A komplexumhoz kapcsolódik egy kis meteorológiai állomás is, ami kimondottan a radar működéséhez biztosítja a szükséges információkat.

A szerződés szerint 2014 januárjára kell befejezni a radar-építést, ezt megelőzően ugyanakkor van még két fontos határidő: a SELEX-SI szakemberei jövő márciusban ellenőrzik a radomtelepítés feltételeinek meglétét, addigra a toronnyal el kell készülnie a kivitelezőknek. A másik mérföldkő a munka megkezdésétől számított tizedik hónap: erre az időpontra biztosítani kell a lokátoregységek telepítésének

ses terhelését illetően is pozitívum.

Tehát egyértelműen környezetbarát berendezésről van szó, amit a honvédség tényszerű adatokkal is alá tud támasztani. Bánkúton és Békéscsabán az Országos Frédéric Joliot-Curie Sugárbiológiai és Sugár-egészségügyi Kutatóintézet munkatársai végeztek méréseket (az előbbi helyszínen közjegyző jelenlétében), amelyekről hivatalos jegyzőkönyvek is készültek. Ezek szerint a sugárzás mértéke az egészségügyi határértékhez képest elenyésző volt. Összességében tehát nemcsak olcsóbb és megbízhatóbb, hanem környezetkímélőbb is lesz a légtér-védelem a medinai állomás elkészültével.

A békéscsabai és a bánkúti radarok tesztüzemének befejeztével – várhatóan 2013 elején – az ott alkalmazott régebbi eszközöket kivonják a rendszerből, a harmadik 3D-s lokátor hadrendbe állásával pedig értelemszerűen Debrecenben és Medinán sem üzemel tovább a szovjet technika. A jövőben a három 3D-s radar biztosítja a felderítési paramétereket, míg Nyugat-Magyarországon szükség lesz két részkittöltő radar-századra (Juta, Kup), egyrészt a megfelelő kismagasságú felderítés, másrészt a legalább kétszeres radarfedettség miatt. A Kupon és Medinán települt két mobil radarcsoport szintén rendszerben marad 2014 után is.

Feith László, Kálmánfi Gábor

A SZIMULÁTOR NEM CSUPÁN KÖLTSÉGHATÉKONY, HANEM „TALÁLÉKONY” IS: A MAGYAR LÉGTÉRBE SZINTE KIVITELEZHETETLEN ELJÁRÁSI FELADATOKAT, MEGHIBÁSODÁSOKAT VARÁZSOL PILLANATOK ALATT A PÍLÓTA ELÉ...

A 4+2 felállást játszottuk...

VIRTUÁLIS HÁBORÚ

A szimulátorok térhódítása az informatika elképesztő sebességű fejlődésének köszönhető. A számítógépek generálta tájak egyre élethűbbek, s a repülőgépek virtuális fedélzeti rendszerei, fegyverzetei is egyre inkább közelítik a valódi vadászbombázó repülőgépeket. Nem véletlen, hogy például a legmodernebb amerikai vadászgépeknek már nincs is kétüléses, kiképző változata, mivel az F-22 Raptor, valamint az F-35 Lightning II-es pilótáit is csak szimulátorokkal képzik át az

új típusra. A szimulátorok világa nem csupán a hangsebesség felett száguldó vadászoké: az afganisztáni Shindandban dolgozó magyar Mi-17 Air Advisory Team és a Kabulban tevékenykedő Mi-35 Air Mentor Team is repülhet a hadszínterre telepített szimulátorokkal.

SVÉD ERDŐK A KÉPERNYŐN

Az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis svédországi képzésre kikerülő hajózárt nemrégiben a Svéd Királyi Légi-

erő Harcászati Szimulációs Központjában (FLSC) várták. A Stockholmban lévő központot a Svéd Védelmi Kutatóügynökség (FOI) üzemelteti, 1998 óta. A komplex feladatokat ellátó központban a repülőgép-vezetők mellett vadászirányítók és előretolt repülésirányítók is képeznek. Az FLSC közreműködik a JAS-39-család repülőgépeinek és azok fedélzeti rendszereinek, fegyverzeteinek tesztelésében, sőt, szakemberei az új harcéljárások, harcászati fogások kifejlesztéséhez, tesztelésé-

hez is tevékenyen hozzájárulnak. Ehhez komoly eszköztár áll a szakemberek és a pilóták rendelkezésére: összesen nyolc (négy, 270 fokos látószöveget biztosító, félgömb-kivetítés és négy, 180 fokos látószögű) szimulátorral dolgozhatnak a központban. A vadászirányítóknak két, míg az előretolt légiirányítóknak egy munkahely áll rendelkezésükre.

A svéd központban nemcsak a svéd pilóták, hanem a Gripen-típust használó országok katonáit is tanulhatnak. Így kerültek a kecskeméti vadászpilóták is Stockholmba, hogy a magyar légterben különböző okokból megvalósíthatatlan feladatok végrehajtásának ismereteit is elsajátíthassák. A magyarok így módon az intenzív műveleteket nagy kötetekben, a szimulátorok képernyőinek és számítógépekkel irányított ellenséges erőknek is köszönhetően, a legvalóságosabb körülmények között hajthatták végre.

SZEMLE STOCKHOLMBAN

Magyarország is régi partner: a magyar légierő katonái 2005 óta vesznek részt a központ kiképzéseiben, 2009-től évente tizenhatan jutnak el az FLSC virtuális pilótafülkébe, sőt 2010 óta már összetett légi műveleteket (COMAO, Composite Air Operations) és közvetlen légi támogatási feladatokat is gyakorolhatnak a kecskeméti.

Az egyik, közelmúltbeli kiképzési napot magyar újságírók kíséretében látogatta meg dr. Orosz Zoltán altábornagy, a Honvéd Vezérkar főnökének helyettese. A svéd vendéglátók először mutatták meg a létesítményt magyar újságíróknak.

A látottak alapján kijelenthető, hogy a képességek mellett a költséghatékonyságra kell helyezni a hangsúlyt. Jóval kisebb összegbe, egyes számítások szerint alig egyhuszadnyi pénzbe kerül a pilóták szimulátoros „repültetése”, mint-

ha a komplex harchelyzetet valódi repülőgépekkel, kijelölt lőterek légtereiben oldanák meg. Nem véletlen, hogy a gazdasági válság által szintén érintett Nyugat-Európában is egyre inkább a szimulátorok használatán van a hangsúly.

Mint említettük, a magyar részvétel 2005-ben kezdődött, ekkor öt pilóta gyakorolt látóhatáron túli légi harc-feladatokat egymás ellen, géppárkötésekben. 2007-ben több alkalommal is hasonló feladatok gyakorlására utaztak ki Kecskemétre a Gripen-század pilótái, majd 2008-ban, már egy hosszú távú szerződés keretében, nyolcan utaztak Stockholmba, hogy gyakorolják a „szokásos” feladatokat, a távoli légi harc fogásait, eljárásait. 2009-ben a duplájára bővült a kiutazók száma, majd 2010-ben már összetett légi műveleteket is végrehajtott a kiutazó 16 pilóta. 2011-ben a COMAO mellett már közeli légi támogatási feladatok végrehajtására is sor került. Az idén pedig a légi elfogásokat irányító vadászirányító szakemberek is kijutottak az FLSC-be, így már a központ legtöbb képességét sikerült igénybe venni.

A képzés jövőjét a januárban újratárgyalt Gripen-szerződés biztosítja. 2011-ig a Honvédelmi Minisztérium külön fizetett a szimulátorok használatáért, de 2012 januárjától, a 2026-ig érvényes lizingszerződés keretében kerül sor a stockholmi képzésekre. Az MH pilótái, vadászirányítói és előretolt repülésirányítói így egy hét alatt 200, egyenként egy órás repülési feladatot hajthatnak végre, összesen 55,5 millió forint értékben. Orosz Zoltán altábornagytól azt is megtudtuk, hogy a módosított Gripen-szerződés alapján minden évben valamennyi harcászati repülőgép-vezetőnk

és repülésirányítóknak részt vehet a svédországi szimulációs tréningen.

A hosszú távú szerződés lehetőségét nyújt arra, hogy Magyarország részt vegyen az FLSC művelési vezetői programjában is. Ez azt jelenti, hogy igény esetén, egy újabb időpontban négy pilótát és két vadászirányítót delegálhatunk, akik a cseh és a svéd légierő szakembereivel együtt vehetnek részt a képzésen.

SZINTE VALÓ VILÁG

A szimulációs központ alapvetően speciális feladatra kiépített számítógépes

hálózat. A „végpontokon” dolgoznak a nyolc pilótafülkében ülő hajózók, illetve a két vadászirányító és az előretolt légiirányító munkahelyeken tevékenkedő katonák. A feladatok végrehajtását valós időben követik és ellenőrizhetik az összesen nyolc megfigyelő- és eligazító állomásról. Emellett persze lehetőség van a gyakorlatokon történet rögzítésére, a rögzített paraméterek kiértékelésére is.

Minden gyakorlat persze annyit ér, amennyit tanulni lehet belőle – ráadásul a szimulátorok esetében a legveszélyesebb feladatok is kockázatmentesen hajthatók végre. S ha a feladat,

a manőver végrehajtásába hiba csúszik, sem ember, sem gép nem kerül veszélybe.

A JAS-39 Gripenek fedélzeti rendszerei, fegyverzete mellett az „ellenséges erők” is számítógépek irányítják. Ezt tapasztalhatta ottjártakor Orosz altábornagy is, mikor négy kecskeméti vadászpilóta, valamint két-két svéd és cseh pilóta repült le egy összetett légi műveletet. A két magyar vadászirányító támogatásával végrehajtott feladat során két gépnek Gotland virtuálisan megjelenített szigetén kellett megsemmisíteni öt földi célpontot. A baráti kötetekben négy másik Gripen vadászgép nyújtotta a védőfedezetet a földi célpontok támadásához, hiszen a „kék” gépeit a „vörösök” számítógép irányította vadászgépei igyekeztek leküzdeni, s persze a virtuális légvédelem is éberen várta a cseh–magyar–svéd kötelék „látogatását”.

Az újságírók számára Ugrik Csaba ezredes, a kecskeméti MH 59. Szentgyörgyi Dezso Repülőbázis parancsnokának helyettese foglalta össze a látottakat. Mint mondta: az ellenség megtámadott bennünket, mi pedig szeretnénk volna visszafoglalni a saját fennhatóságunk alá tartozó területeket, ezért a parancsnok egy korlátozott csapásmérést határozott el az ellenséges repülőter „megbénításához”. Hat repülőgéppünk közül kettőt csapásmérésre, négyet pedig a légi fölény kivívására rendelt ki a parancsnok.

Az ellenség oldaláról két, majd időben eltoltan, további két repülőgép jelentette a fenyegetettséget. A helyzetet – a forgatókönyv szerint – az is bonyolította, hogy egy olyan repülőgép is volt az ellenséges oldalon, amire a pilótáknak azonosítást kellett végrehajtanuk.

A pilóták végül sikerrel hajtották végre a feladatot: a célpontként kijelölt repülőtéri fedezékeket lézerirányítású bombákkal megsemmisítették. Eközben a légi fedezetet adó két géppár több ellenséges gépet is lefűt, s eközben csak egy gépet veszítettek el. S ne felejtjük el: ez is csak virtuális veszteség, a legnagyobb károkat valószínűleg csak az „elesett” vadászpilóta önérzete szenvedte el...

A kecskeméti, egy pilótafülkés JAS-39 szimulátor...

...és a kecskeméti beton élethű képe a kivetítőn.

TALÁN NEHEZEN HIHETŐ, DE A TÁVOLRÓL IRÁNYÍTOTT REPÜLŐGÉPEK TÖRTÉNETE 1849-IG NYÚLIK VISSZA.

Az amerikai Reaperek komoly csapásmérő erővel is rendelkeznek.

Csapásmérő kíváncsiság

EMBERTELEN MEGOLDÁSOK

Ha a Velencét bombázó osztrák, személyzet nélküli hőléggballonok alkalmazásának időpontját is figyelembe vesszük, 1849-ben kezdődött a távolról irányított repülőeszközök története. Igaz, az akkor forradalmi újításnak számító ballonok mai szemmel egészen primitívnak tűnnek. A megfelelő széljárásra bízott ballonok kicsiny bombaterhét a maguk után húzott, szigetelt réz vezetéken keresztül érkező jelre oldották ki az ostromlott Velence felett. Bár a hatás minimális volt, a gondolat megszületett: légi jármű, fedélzetén pilóta nélkül.

...ÉS JÖTT A NAGY HÁBORÚ

Az első világháború jelentette a kitérési pontot a katonai repülés számára. A nagykorúvá lett fegy-

A nagy hatótávolságú gépeket műholdas adatkapcsolaton keresztül, akár földrészekkel távolabbról is irányítják a pilóták és az operátorok.

veremen belül több műhely is foglalkozott pilóta nélküli repülőgépek fejlesztésével. A Sperry-féle giroszkóp megjelenésével a gépek vezérlésének bonyolultsága is új szintre lépett. A világháború vége felé már olyan „légi torpedókat” is fejlesztettek az Egyesült Államokban, melyek tulajdonképpen a mai célpontjukat önállóan megközelítő szárnyasrakéták őseinek is tekinthetők.

A hajózók, különösképp a pilóták megfelelő kiképzése óriási erőforrásokat igénylő feladat volt már az 1940-es évek elején is. Takarékoskodni pedig egy to-

tális légi háború idején meglehetősen nehéz. Így a kor műszaki színvonalának ugrásszerű fejlődésével, a nagy teljesítményű rádiók, az első robotpilóták megjelenésével elkészülhettek az első, valóban távolról irányított támadógépek. Igaz, az első sikert a brit származású, az első világháborúban a Brit Királyi Légierőnél szolgáló Reginald Denny érte el egy szelídrepülőgéppel. Denny színészként nem találta meg számítását az Egyesült Államokban, de nem kevesebb, mint 15 ezer távirányítású Radioplane OQ-2-es kisgépet szállíthatott az amerikai hadseregnek. E gépeket a légvédelmi tüzérek kiképzésénél célgép-ként használták.

A haditengerészetnél a kezdeteket az

Velencét 1849-ben hőléggballonokról indított bombákkal támadta az osztrák haderő.

Az Afrodité-művelethez átalakított B-17-es: a nyitott pilótafülkéből könnyű volt kiugrani.

Csúcstechnika 1944-ből: az átalakított B-17-es kormányzóit az érkező vezérlő rádiójelnek megfelelően, elektromotorok irányították.

1938-ban megjelenő Curtiss N2C-2 célrepülőgép jelentette, amelyet a lőtávolságban repülő TG-2 hátsó üléséről, rádióval keresztül irányítottak.

VALÓDI ŪTŐERŐ

Az első, már támadófeladatokat is ellátó gépek nagyságrenddel nagyobbak voltak. Az Afrodité- és az Űllő-hadműveletben négyhajtóműves B-17 nehézbombázókat és PB4Y haditengerészeti járőrgépeket alakították át. A kivénhedt, de még repülőképes gépeket megfosztották minden felesleges berendezésüktől, majd robbanóanyaggal töltték meg, valamint egy speciális, rádiókapcsolattal irányítható robotpilótát építet-

tek be a fülkébe. A gép műszerfalát és a gép előtti tájat is egy-egy kamera firkészte, így a kísérőgépen a kezelők pontosan tájékozódhattak a repülőeszköz rendszereinek állapotáról, illetve a célzást is így oldották meg. A nagy űtőerejű, a kétfős legénység ejtőernyős távozása után már valóban távolról irányított „szárnyas bombákkal” aztán különösen fontos és nehezen támadható célpontok ellen indultak. A rendszerrel

1945. január 27-ig – több-kevesebb sikerrel – számos támadást hajtottak végre franciaországi és németországi célpontok ellen.

KÍVÁNCSI SZEMEK

Nem csupán a két világháború, hanem a hidegháború is kellő ösztönzést adott a távolról irányított repülőgépek fejlesztésének. Különös tekintettel a légvédel-

mi rakétarendszerek megjelenésére és elterjedésére, Vietnámot és az itt hadszíntérre kerülő Sz-75 Dvinákat (SA-2 Guideline) az Egyesült Államok, az Sz-125 Nyevákat (SA-3 Goa) és közelkeleti sikertörténetüket pedig Izrael nem felelt el soha. A légvédelmi rakéták egyre több „áldozatot” szedtek a támadó és a felderítő repülőgépek soraiban. A drágán és igen magas fokon kiképzett pilótákat óvándó, az Egyesült Államok az MQM-33 sugárhajtású célrepülőgépet alakította át először légi fényképes felderítőgéppé, RB-71, majd később MQM-57 Falconer jelzéssel. A következő „áldozat” a Ryan Firebee célrepülőgép volt, melyet Model 147 Fire Fly és Lightning Bug változatban Vietnam felett használtak felderítőgépeknek. A felderítőgépek fő feladata volt az észak-vietnami és a környező államokban lévő, erősen védett célpontok felderítése és lefényképezése a csapásmérés előtt és után. Ez utóbbi különösen veszélyes munka volt a pilóta vezette felderítőgépek számára, hiszen az észak-vietnami légvédelem pontosan tudta: jönni fognak felmérni az okozott károkat, és így teljes készületben várták az amerikai felségjelzésű „paparazzikat”. Ha a pilóta nélküli gépet lőtték le a bevetés so-

rán, az csak anyagi veszteséget jelentett, és még harci kutató-mentő légi akciót sem kellett indítani az esetlegesen katasztrofált és életben maradt hajózók kimentésére.

KÖZEL-KELETI BÖLCSŐ

A távolról irányított felderítő és támadó repülőgépek aranykorának gyökereit viszont már egészen máshol, a Közel-Keleten kell keresni. Izrael és szomszédjai között gyakorlatilag az ország 1948-as megalapítása óta folyamatos a kisebb-nagyobb intenzitású háború. A zsidó állam számára minden egyes katona élete drága, hiszen korlátozott a szóba jöhető, katonaképes férfiak száma. Az emberhiányt a légierőnél is csúcstechnikával pótolják: innen származik a távolról irányított repülőgépek új generációja. A két izraeli védelmi ipari óriás, az Israel Aircraft Industries, illetve az Elbit mellett több kisebb cég is gyárt merev- vagy forgószárnas repülőgépeket, illetve hozzájuk tartozó irányítási rendszert. Ahogy a miniatürizálás előrehaladt, s a számítógépek teljesítménye is nőtt, a gépek egyre messzebbre és egyre hosszabb ideig repülhettek, illetve egyre fejlettebb kamerarendszerekkel dolgoztak. A robbanó-

és elektromotoros meghajtás után idővel elkezdtek alkalmazni a különböző méretű és teljesítményű légcsavaros gáz-turbinákat is.

Immár teljesen megszokottak számát, ha a kicsiny repülőgép törzse alá olyan körbeforgatható gomb kerül, amelyben kényelmesen elfér a normál, az infravörös és a maradékfény-erősítő kamerarendszer, illetve mellette a lézeres célmegjelölő rendszer is. Sőt, az UAV-k teherbírásának növekedése, illetve a fedélzeti radarrendszerek méretének zsugorodása miatt az sem számít ritkaságnak, ha a gépen nagy felbontású, oldalra figyelő, szintetikus apertúrájú radar, vagy éppen a föld alá is „benézni” képes, improvizált robbanóanyagokat kutató radarrendszer kerül. Talán mondani sem kell, ez utóbbi például mekkora segítséget jelent a hadszíntereken, a szilárd burkolatú vagy letapozott, köves úthálózatot használni kénytelen szárazföldi erőknek és járműveknek.

...ARANYKOR IRAKBAN ÉS AFGANISZTÁNBAN

A távolról irányított gépek azonban nem az úgynevezett nyugatipart vagy Gáza

A magyar katonák által Afganisztánban alkalmazott Skyhawk típusú repülőgép...

...illetve a Mercedes terepjáróba épített földi irányítóegység.

Az Ausztrál Királyi Légierő Afganisztánban az IAI Heron rendszerét használja, kiváló eredménnyel.

Raven: dobozolt megoldás a frontvonalra.

Hellfire II irányított rakétacsalád tagjai kerültek. Az évek során a fegyverválaszték alaposan kibővült, így számos, GPS- és/vagy féllaktív lézervezérlésű, 250 fontos vagy kisebb tömegű bomba végzi el a nagy értékű célpontok elleni precíziós csapásmérés, illetve a földi erők közeli légi támogatási feladatait.

Az alacsony és közepes magasságban dolgozó gépek felett tevékenykednek a „nagyvasak”, azaz a stratégiai felderítési feladatokat ellátó, távolról irányított repülőgépek. Az RQ-5 Global Hawk-család tagjai műholdas adatkapcsolat köti össze a Egyesült Államok vezetési pontjaival, és persze a gépeket irányító operátorokkal, pilótákkal is, akik az Edwards Légitámaszpont irányítószobából felügyelik a gépek bevetéseit.

A nagyobb méret mellett fontos irányzat a rövidebb hatótávolságú és repülési idejű, minél kisebb felderítőgépek fejlesztése is. A cél az, hogy már akár egy szakasznyi katona is saját légi felderítési képességgel rendelkezzen. A hátizsákba pakolva, szétszedve szállított apróska UAV-ok bevetésével meg lehet tudni, mi vár a

katonákra a szomszédos utcában, esetleg a következő domb mögött. Ami egykor csak a magasebbségek kiváltsága volt, ma már, kis túlzással, bármelyik egység számára elérhető, persze megfelelő műszaki háttér és hadrendbe állított UAV esetén.

MAGYAR PACSIRTA

A magyar tartományi újjáépítési csoportok (PRT) biztonságára az izraeli Elbit Systems Ltd. Skylark-LE típusú repülőgépe vigyáz. A Skylark-rendszereket az MH 5. Bocskai István Lövészdzandárhoz tartozó MH 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóalj szakemberei használják. Az afganisztáni misszió kezdetében, a PRT 8. váltása óta aktívan alkalmazott rendszer egy készlete három Skylark-I LE repülőgépből és egy páncélozott Mercedes terepjáróba épített földi irányítóegységből áll. A repülőgép maximális hatótávolsága 15 kilométer, de ez az irányítási pont megfelelő kiválasztásával és több irányítóegység alkalmazásával növelhető. A halk elektromotorral repülő Skylark 45-90 kilométer/órás sebességgel, egyszerre maximum három órát tud a levegőben tölteni, s több mint egy kilogramm hasznos terhet – a magyar kiépítésben videokamerát – tud magával vinni. A felderítési rendszer a földfelszíntől számított 300–500 méteres magasságból képes végezni. A kamerarendszer napvilágnál maximum tízszeres zoommal képes színes mozgóképet továbbítani, míg éjjel hőkamerával keresi az emberi test és a járművek hőkisugárzását.

Future Soldier 2012

A cseh hadsereg KBV-Pz felderítő harcjárműve.

PRÁGÁBAN A JÖVŐ

PRÁGÁBAN RENDEZTÉK MEG NEMRÉGIBEN AZ IMMÁR 10. FUTURE SOLDIER KIÁLLÍTÁST, AMELYET EGY „TÖBBNEMZETI ÚJSÁGÍRÓ-KONTINGENS” IS MEGTEKINTETT.

A cseh fővárosban, Prágában, „A jövő katonája” című kiállítással egy időben tartották meg az Európai Katonai Újságírók Szervezetének (EMPA) éves konferenciáját is. A két rendezvény több szállal is kötődött egymáshoz. Az újságírók, a napirendi pontjaik „lektüzdése” után, egy egész napot töltöttek el a kiállításon. Nem véletlenül szántak rá ennyi időt, hiszen a XXI. század hadviselése legalább annyira szól az információ előállításáról, feldolgozásáról és kontrollálásáról, mint például a tűzérési rendszerekről.

A kiállítás „legnagyobb vasa” éppen egy önjáró tűzérési löveg volt: a DANA-M1 CZ-t a vz. 77 DANA 152 mm-es, gumikerekes önjáró löveg alapos modernizációjával alakították ki. A több mint 800 példányban eladott, Tatra 815-ös 8x8-as terepjáróvázra épített, 152 mm-es lövegrendszert a jelenkor digitális hadviselésének megfelelően építették át – a költséghatékonyságot mesz-

A kiállítást meglátogatta Fodor Lajos, a Honvédelmi Minisztérium közgazdasági államtitkára is.

szemenőki figyelembe véve. Így maradt például az eredeti lövegcső, de azért cserélődött a hajtáslánc, a tűzvezető és kommunikációs rendszer, s a vezetőfülke belseje is ergonomikusabb lett. A cég képviselője szerint menetből megállva, 2 percn belül lehet tüzelni, akár autonóm módon, kizárólag a saját információkra támaszkodva is. Megtudtuk azt is, hogy ha a megfelelő céladatok megérkeztek a tűzvezető rendszer számítógépeibe, ez az idő akár egy percre is csökkenthető.

MODULHARCOS

A XXI. század lövészkatonája nem más, mint egy platform, amit a feladatnak megfelelően lehet, illetve kell felszerelni – hangzott el az EMPA konferenciá-

rától a sarkvidéki, mínusz 40 fokos hideget is túlélhetővé tevő, speciális kabátig, egy rendszert alkot.

INFÓHÁBORÚ

A jövő katonájának kommunikációs rendszeréről sok szó esett az EMPA-n. Művelti területet is megjárta katonai újságírók a megmondható: az bizony már nem az egyszerű rádiózás kora, amikor a grafikai képernyőn számos felderítőrendszer adatait, információit gyorsan, befogadható formátumban feldolgozva, egyszerre, egyetlen

Iveco LMV felderítő változatban.

Modulrendszerben: málmellény és védőmellény-rendszerek, a kiállítás slágerei.

A modernizált DANA-M1 CZ 152 mm-es önjáró löveg.

jának egyik előadásán. A NATO szinte minden tagállama komolyan foglalkozik (Németország: Infanterist der Zukunft, Nagy-Britannia: FIST, Franciaország: Félin, Olaszország: Soldato Futuro, hogy csak néhány példát említsünk) azzal, hogy az évek óta csökkenő védelmi költségvetések ellenére, miképp hozható összhangba a tűzerő, az információ, a védelem és a teljes interoperabilitás a hadszíntéri erőkkel.

Meglehet, a jövő katonája részben a jelen valósága is: az afganisztáni és az iraki hadszíntér tapasztalatai „szültek” már új megoldásokat. A megfelelően ellátott hadseregben megszokott felszerelés például a modulárisan, a feladatok és az igények szerint összeállítható, egyéni védőmellény-rendszer, valamint a hozzá szervesen illeszkedő málmellény is. De az sem számít már újdonságnak, a ruházat, a boxernad-

komplex helyzetképben lehet megtekinteni. Hol van az ellenség, mit tudunk róla, hol vannak a saját erők, milyen támogatásra lehet számítani? Az aszimmetrikus hadviselés során ezeknek a kérdéseknek a gyors és pontos megválaszolása jelentheti a különbséget élet és halál, a művellet sikere vagy kudarca kö-

zött. Az informatika rohamos fejlődése immár lehetővé teszi, hogy akár az alkarra rögzíthető, ütés-, karc-, por- és vízálló, színes érintőképernyőn jelenjenek meg a szükséges információk. Ehhez persze olyan taktikai kesztyű is jár, amelynek speciális ujjvegyével kezelhető az érintőképernyő.

SZÉKELY TERMOPÜLE

TÜNDÉRKERTBEN, A CSÍKBÓL HÁROMSZÉKRE KANYARGÓ ÚTON, A NYERGESTETŐN ÁLL EGY EMLÉKOSZLOP, SZABADSÁGHARCOS SZÉKELY IFJAK CSELEKEDETÉNEK MEMENTÓJA. ÁTELLENBEN HŐSI TEMETŐ, A SÍROK FELETT KOPJAJAERDŐ, ALJÁBAN „PIROS-FEHÉR-ZÖLDBE ÖLTÖZTETETT” NYÍRFAKERESZT-RENGETEG. TÁBLÁCSKÁKON, SZALAGOKON FELIRATOK: A MAGYAR ÉGTÁJAK MELY IRÁNYÁBÓL S KIK JÖTTEK IDE EMLÉKEZNI, EMLÉKJELET ÁLLÍTANI...

Székelyföldön, a Nyergesztetőn áll obeliszk lábazatán, dombormű-koszorúban egy dátum: 1849. augusztus 1. Ekkor „Támadt a cár s a császár/hatalmas nagy hadsereggel./De a védők nem rettentek/– alig voltak, ha kétszáz –./álltak, mint a fenyők, a harc/rettentő vad viharában./Végül csel-lel, árulással/délre körülvtették őket,/meg nem adta magát székely./mint a szálfák kettétörték.../Úgy haltak meg a széke-lyek./Mind egy szálig, olyan bátran,/mint az a görög háromszáz/Termopüle szorosában./Nem tud róluk a nagyvilág./hőstettükről nem beszélnek./híruk nem őrzí legenda,/dicsőítő harci ének./csak a sírjukon nőtt fenyők./fönn

Az erdélyi hadjárat egyik ütközete a Tömösi-szorosnál, 1849. június 20-án. (Bellony László festménye.)

a tetőn, a nyeregben./s azért zöldell az az erdő/egész Csíkban a legszebben.”

Csíkuszék és Kászonszék közt a hegy-nyergen, az emlékoszloppal átellenben a kegyeletnek kopjafa- és nyírfakereszt-erdeje. Úgy mondják, az emlékezés eme készítését Kányádi Sándor, magyarnak oly lelket melengető sorai „ültették” el a szívekben, azután ott, ahol a jeltelen sírok fölül szélvihar borotválta le az öreg fenyves erdőt, újabb és újabb emlékjelek „sarjadtak” s „erednek” meg ma is. Úgy mondják, cáfolatául annak, hogy a székelly hősokról nem tud a nagyvilág, bizonyítékául annak, hogy miként a „görög háromszázakról”, róluk is hírül vitte a vándor: megcselekedték, amit megkövetelt a haza.

Mi is történt hát valójában a Nyergesztetőn, a magyar szabadságharc erdélyi végnapjaiban, a Gál Sándor ezredes székelly hadosztályába tartozó, Tuzson János őrnagy vezette zászlóalj kétszáz katonájának végső harcában? Hogyan is jött létre (Sylvester Lajos, az idén elhunyt neves erdélyi újságíró szép kifejezésével) a székellyek Termopüléjének emlékhelye? Élnek-e mégis legendák róluk, kik „mint a szálfák, kettétörték?”

Emlékműavatás Nyergesztetőn. A Vasárnapi Újság 1897. augusztus 22-ei számában tette közzé az „Adler A. brassói fényképész főlvétele után” készített metszetet.

A székely Termopülében mindig „sarjad” újabb emlékjelek.

„Tuzson János kisdobosára, úknagyapámra, Virág Andrásra bízott egy levelet. Lelkére kötötte, hogy azt csak négy nap múlva bonthatja fel.” Az úknoka, Virág Margit néni szavai így éltenek tovább egy szép történetet, amelyet édesapja, Virág Péter még a csatár rejtekhelyről végigéző kisdobostól hallhatott. „Tuzson látta, hogy jó Kászon felől négyezer elenség, és kérte szépen legényeit, menjenek haza családjukhoz, hogy ne pusztuljanak el. Senki nem mozdult, lovik nyakát átölelték és imádkoztak. Úkapám négy nap múlva elővette a hiúban elrejtett levelet. Nem volt több négy-öt somál: Andris fiam, őrizd a levelet, ezt az emléket, a kétszáz halott híret, annak emlékét, hogy ők nem rettentek meg.”

– Nagyon szép történet, akár egy egyszerűen majd előkerülő családi irat is igazolhatja, hogy minden így történt – mondja Hermann Róbert történész, a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum parancsnokának tudományos helyettese. – Az igazság az, hogy viszonylag kevés a magyar eredetű adat a nyergesztetői ütközetről, miként általában kevés az információ a vesztes harcainkról. Általában is elmondható, hogy a szabadságharc erdélyi hadjárata 1849 nyarától viszonylag rosszul dokumentált. Addigra már jelentős erőkkel támadták egész Erdélyt a részint orosz, részint pedig osztrák intervenciók. Székelyföldön a nyergesztetői, illetve az azt csak órákkal megelőző bükszádi ütközet volt a székelly hadosztály utolsó két jelentősebb harci cselekménye. Gál Sándor ezredes, hadosztályparancsnok és Tuzson János őrnagy, a 86. honvédszászlóalj parancsnoka vezetésével próbálták megállítani, de legalább feltartóztatni Clam-Gallas altábornagy több ezres osztrák hadosztályának itt támadó zászlóaljait. Tuzsonnak, és a korábbi ütközetekben nagymértékben felmorzsolódott különítményének, az abból megmaradt két századnyi katonájának nem maradt

semmi esélye az osztrákokkal szemben. Amikor többszörös a túlerő, és a bekerítő oszlopok túlságosan előre jutnak, akkor vagy a megadásról, vagy pedig az utolsó pillanati folytatott harcra lehet szó. Ők, a hátramaradt-bekerített „két-százak” az utóbbi választották. A harc osztrák leírásából tudjuk, hogy a székely katonák több ponton foglaltak állást, egészen a Nyergestetőig próbálták visszatartani az ellenséget. A fennmaradt hadjelentésből az is kiderült, hogy a székelyek valóban halált megvető bátorsággal harcoltak. Azt is hozzá kell tennem, hogy Bem tábornok erdélyi hadjárataiban több, hasonlóképpen hősiés, a végsőig folytatott ütközet volt. Az „öreg úrnak” két dolgot kellett egyszerre megoldania; ez szinte lehetetlen volt, de mégis sikerült. Az egyik: Székelyföldet ne szállja meg az ellenség, hiszen onnan lehetett volna utánpótlásra, hadianyagra, egyebekre számítani. A másik: meg kellett akadályozni az ellenséget abban, hogy kijusson a Maros völgyébe, azaz Magyarországra, a magyar főereg hátába. Amikor például Lüders tábornok orosz csapatai, illetve Clam-Gallas tábornok osztrák erői augusztusban elérik Erdély és Magyarország közös határvonalát, addigra már egy-két hete vége volt mindennek. A toborzott fiatalokból álló székely hadosztály nyári tevékenységé-

re így hát csak büszkeséggel tekinthetünk.

Hogyan idézi fel az élethálálharc epizódját a Történelmi Lapok 1879-ben, a nyergestetői emlékmű augusztus 8-i felavatásáról szóló tudósításában?

„1849. június 18-án a Predeálnál vette kezdetét, a népjogot lábbal tiporva, azon irtoztató véres tragédia, amely Erdélyben s közelebb a székelyföldön 45 napig tartott, midőn a székelyek egy hónapig tartották sakkbán Lüders orosz tábornokot... A tömösi szorosban június 18–21. napjain 56 ágyúval, 28 ezer orosz had, 18 század donikozák ellenében, nem több mint 1600 székelyt s egy ütveg ágyút állíthatott a minden oldalról szorongatott haza. De a maroknyi védőrség, daczára a nagy egyenetlen erőnek, több mint két napig tartóztatta fel Lüders tábornokot... A brassói fellegvárat, kézdi-vásárhelyi Tóth Sámuel várparancsnok kétszáz székely honvéddel két álló napig védelmezte Lüders ágyúi ellen a legnagyobb önfeláldozással...

Tuzson János őrnagy

A brassói fellegvár feladása után folyt a vér a háromszéki harcterekeken, melyeken Kökösnél a székely ágyúk megteremtője Gábor Áron tüzér őrnagy, Mara Gábor őrnagy, az Eperes tétőn, Gyertyánfi Ferenc százados háromszázad magával estek el és lettek a magyar szabadságharc történetében hallhatatlanok...

Eldördültek tehát ezen a helyen és Bükszád alatt a székely földön 1849 aug 1-én a magyar szabadság védelmére az utolsó székely ágyúk. Erre aztán néhány nap múlva bekövetkeztek a nagyszabású, szász-sebesi és temesvári vesztes csaták, a világosi, dévai és zsidói fegyverlerakások. Irtoztató sötét korszak borult ezek után a magyar nemzetre...

Ma is büszke önértzellemmel elmondhatjuk, hogy szentebb ügyet, tisztességesebben egy nemzet, egy hadsereg sem védelmezett, mint a magyar nemzet és hadserege 1848–49-ben, mert az emberiség jogait, a polgári szabadságért, hazája alkotmá-

Száztizenöt éve áll a nyergestetői hősök emlékoszlópa.

A kézdívásárhelyi szobrot a leszármazottai Tuzson Csaba és felesége állíttatta.

Tuzson János gyászjelentője a bélafalvai, egykor a kézdívásárhelyi Nagy Mózes Líceumban tanító Kiss Lázár életrajz-kutatói hagyatékából való.

nyáért, területi épségéért, önállóságáért küzdött és vérzett.”

És büszkén emlékezve kell itt idéznünk ama aradi tizenhárom egyikét, Poeltenberg Ernő honvédtábornokot, aki a nyergestetői ütközet után néhány nappal Aradon, kivégzésekor mondta: „Szép deputáció megy Istenhez a magyarok ügyében reprezentálni”.

Épp száztizenöt éve áll tehát Nyergestetőn a majd' hat méter magas emlékmű, mely zsögödi trachitból való, metszete négyzet, felül oszlopféjéből kiemelkedő kökereszt zárja. Egyik oldalán felirat: „Nyugosznan ők, a hősi fiak. Dúló csaták után nyugosznan ők, sirjok fölött zöldebb bokor, virány”. Ábrahám István bukaresti kocsi-gyáros és társai, az ugyancsak a román

fővárosba elszármazott csíkokozási székely ifjak gyűjtöttek adományokat hős eleik emlékművére, Amely a Zsögödon lakó, olasz származású Pulin (Poulini) János keze munkáját dicséri.

Kik is voltak a nyergestetői hősi elődök? Az emlékműavatón megjelent parancsnok, az ütközet átkaroló mozzanatán néhányadmagával kívül rekedt, s időközben alezredessé kinevezett Tuzson János és a még élő csiki '48-as katonák neve fennmaradt, ám ama kétszázról vajmi keveset tudhat az utókor. Azaz, egyikükről mégis. Az erdélyi szerzőpáros, Demeter Lajos és Demeter László a Háromszéki honvédek, nemzetőrök, honleányok és honfiak az 1848–49. évi szabadságharcban című kötetükben így írnak: „Imreh Ábel a szabadságharc előtt tizedesként a II. székely határezred 7. századában szolgált. Mozgósított zászlóaljával 1848-ban a szerbek, aztán Jellacic ellen harcolt, majd, miután visszajohetett szülőföldjére, Tuzson János parancsnoksága alatt harcolt az orosz-osztrák túlerővel szemben.” De jó lenne egyszer vitéz társaik nevére is rátalálni!

Áll hát az emlékmű, melyhez évente kétszer, március idusán és az ütközet napján jönnek hivatalból koszorúzni, emlékezni. De jönnek szüntelen a székely Termopülét nem feledők, s kezük nyomán mindig „sarjad” újabb emlékjei a kegyeletnek kopjafája és nyírfakereg-erdjében...

„Most tél van és csend és hó és halál” (1.)

HÍDFŐCSATÁK

A 2. HADSEREG DONI HARCAIT TARTJÁK A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ EGYIK LEGFONTOSABB, EGYBEN LEGTRAGIKUSABB MAGYAR VONATKOZÁSÚ HADIESEMÉNYÉNEK. SZOROZATUNK ELSŐ RÉSZÉBŐL KIDERÜL: 70 ÉVE AZ ALAKULATOKAT A GYŐZELEM KIVÍVÁSÁBAN VALÓ KÖZREMŰKÖDÉS REMÉNYÉBEN INDÍTOTTÁK ÚTNAK A KELETI HADSZÍNTÉRRE.

A magyar apokalipszis – a szépirodalomban és a publicisztikában így aposztrófálják a 2. hadsereg tragédiáját, melynek előzményei 1941 végéig nyúlnak vissza. A Barbarossaterv kudarcra, valamint a szovjet Vörös Hadsereg 1941/42-es téli, moszkvai elmentámadása során elszenvedett veszteségek arra kényszerítették a német hadvezetést, hogy a keleti hadszíntéren 1942 tavaszára tervezett nagyszabású hadművelethez az eddigieknél komolyabban támaszkodjon szövetségeseinek haderejére.

Házának nagyobb katonai részvétele ügyében előbb Joachim von Ribbentrop német külügyminiszter (1942. január 6–9.), majd később Wilhelm Keitel vezértábornagy, a Wehrmacht főparancsnokságának főnöke (január 20–22.) folytatott tárgyalásokat Budapesten. Abban

a magyar politikai és katonai vezetés egyetértett, hogy a német igényre már nem lehet nemet mondani, ezért a tárgyalásokon csupán a követelések mérséklésére törekedtek. A Szovjetunió elleni háborúba való bekapcsolódásunk téhát elkerülhetetlen volt, már csak a román–magyar versengés okán is: mindkét fél attól tartott, hogy amennyiben a németeknél kegyvesztetté válik, nem lesz módja területi követeléseinek érvényesítésére.

Az 1942. január 22-én született döntés értelmében a keleti hadszíntéren folyó műveletekhez kilenc gyalogdandárt (későbbi nevén: könnyű hadosztályt), egy páncélos hadosztályt és egy repülőköteléket kellett a németek rendelkezésére bocsátani. Ezt követően került sor egy, az 1941/42-ben érvényes hadrendben nem szereplő hadsereg, a ma-

Bárczy István miniszterelnökségi államtitkár (balra) a Hősök terén köszönti Ribbentropot.

gyar királyi 2. honvéd hadsereg mozgósítására; ennek parancsnoki tisztét Jány Gusztáv vezéreztetésre, az egyik legmegbízhatóbb tábornokára bízta Horthy Miklós kormányzó.

A hadsereg 207 ezer fős személyi állományának összeállításánál az egyik fő cél az volt, hogy a mozgósítás minél kisebb mértékben érintse a honvédség szempontjából legértékesebb korosztályokat. A fegyverzet és felszerelés tekintetében viszont megpróbálták a lehető legjobbat adni a kivonuló alakulatoknak, bár ezek minősége messze elmaradt azokétól, amelyeket a szovjet és a német csapatok használtak. Ennek egyik oka az volt, hogy a honvédség ala-

A terepviszonyok már nyáron is megnehezítették a magyar katonák életét.

kulatait nem a nagyhatalmak háborújában való részvételle, hanem – a revizió jegyében – a szomszédos országok hasonló hadipotenciállal rendelkező hadseregeivel vívandó harcokra készítették fel. A fegyverzet, a személyi felszerelés, a ruházat vagy a szállító járművek összeállításánál egy esetleges közép-európai hadszíntér terep- és időjárási viszonyait vették alapul.

A 2. hadsereg részeit 1942 áprilisa és júliusa között szállították ki a keleti hadszíntérre. A nem sokkal korábban hatalomra került Kállay-kormány is elkerülhetetlenek és kényszerű lépésnek tartotta bevetésüket, de ennél több magyar csapatot semmiképpen sem kívánt feláldozni a német szövetségétől. Mindazonáltal az alakulatokat a győzelem kivívásában való közreműködés reményében indították útunk Ukrajnába, későbbi tragikus sorsukat 1942 tavaszán,

Pihenő kerékpáros katonák, 1942. július.

A hosszú menetektől és a kezdeti harcoktól kimerült magyar alakulatokat védelmi állásba rendelték a Don mentén.

számos bajlós előjel ellenére sem lehetett előre megjósolni.

A hadművelleti területre elsőként a szombat helyi III. hadtest érkezett meg, amely azonnal bekapcsolódott az 1942. június 28-án indított nagy nyári német offenzívába, s július 6-ra el is érte a Dont. A 2. hadsereg másik két hadteste (a pécsi IV. és a miskolci VII. hadtest) viszont csak 1000–1200 kilométer gyalogmenet után, 1942 júliusában–augusztusában jutott ki a folyóhoz. A teljes 2. hadsereg Donig tartó elővonása végül augusztus 25-re fejeződött be: a magyar hadsereg bal szomszédja a német 2. hadsereg lett, a jobb oldalán pedig az olasz 8. hadsereg állt.

Időközben – egészen pontosan 1942. július 9-én – a német hadvezetés a Dél Hadseregcsoportot a hadműveletek nagyarányú kiterjedése miatt A és B Hadseregcsoportra osztotta fel. A 2. hadsereg a Fedor von Bock, majd a Maximilian von Weichs vezéreztetés által irányított B Hadseregcsoport alárendeltségébe került, amelynek északon elhelyezkedő hadseregeire, köztük a magyarra is, az a feladat hárult, hogy biztosítsák a Sztálingrád és a kaukázusi olajmezők felé irányuló hadműveletek sikerét.

A nyári visszavonulás után két jelentős hídfő maradt szovjet kézen a Don nyugati partján. A nagyobb és veszélyesebb a folyó Voronyezstől 60 kilométerre, délre található kanyarulatában létesült, melynek északi tőréseben Sztorozsevoje, déli tőréseben pedig Uriv település

húzódtott. A másik jelentős hídfőállás a Scsucyje és Perezhajja községek által határolt mocsaras, ártéri erdővel borított szegletben volt. A Donba ömlő Podudny folyó torkolatától délre elterülő, Korotojak helységet és környékét magában foglaló keskeny területen kiépített hídfőállás meglete szintén komoly veszélyforrást jelentett. Onnan ugyanis a szovjetek gyorsan elérhették volna a közeli Osztrogozsszk városát, amely a magyar 2. és a német 6. hadsereg ellátása szempontjából bírt döntő jelentőséggel.

E hídfőállásokat értelemszerűen a német–magyar hadvezetés fel akarta számolni, de a két hónapig tartó csatározások eredményeként csak a korotojakit sikerült teljes egészében elfoglalni, mégpedig 1942. szeptember 3-án este, a német 336. gyaloghadosztály csapatainak három napig tartó kemény küzdelme árán. Ugyanakkor az uriv-sztorozsevojei hídfő elleni, három nyári támadás is csekély eredménnyel, ám óriási véráldozatokkal járt.

A Don menti hídfőcsaták során elesett, megsebesült vagy hadifogságba került a 2. hadsereg 26–27 ezer katonája. Az anyagi veszteségek is jelentősek voltak: az 1. páncélos hadosztály harckocsijainak száma a felére csökkent, a 7. könnyű tüzérezred pedig elvesztette lövegeinek java részét.

(A cikk elkészítéséhez nyújtott segítségért köszönet illeti Dr. Szabó Pétert, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum történész munkatársát.)

**Naponta,
hetente,
havonta**

HONVEDELEM 2.0

A FELGYORSULT VILÁG MÉDIAFOGYASZTÁSI SZOKÁSAIHOZ ALKALMAZKODVA ÚJULT MEG A HONVÉDELMI MINISZTERIUM MÉDIACÉGÉNEK INTERNET- ÉS VIDEOKÍNÁLATA.

Modernebb küalak, változatosabb tartalom: a honvedelem.hu átalakulása igencsak látványosra sikerült. Szűcs László főszerkesztő elmondta: nem véletlen a változás, hiszen a szerkesztőségnek állnia kell a hírvessenyűt a legnevesebb portálokkal is. Gyorsaság, pontosság, hírzékenység – mindezt már modern külsővel kínálja Magyarország első számú honvédelmi szakportálja.

A portál átalakításánál elsődleges cél volt a könnyű tájékozódás lehetőségének megteremtése, hiszen senki nem szeret sokáig kutatni az öt érdeklő információk után. A nyitóoldalon tartalmakat összefoglaló menüpontok várják a missziós hírekre, az alakulatok életére,

vagy éppen a fényképekre, illetve videógalériákra kíváncsi látogatókat. A főoldalon egymást folyamatosan váltó, kiemelt fontosságú hírek képpel és rövid bevezetővel „ajánlják magukat” az olvasók figyelmébe. A címkefelhő szintén az „egy kattintásos navigáció” XXI. századi követelményének felel meg. A kiválasztott címkeire kattintva azonnal megjelennek a magyar vagy akár az angol nyelvű hírek, cikkek. S ha valaki arra kíváncsi, hogy mások mire kíváncsiak, egy klikkeléssel elérheti a legolvasottabb témákat.

A honvedelem.hu természetesen szorosan együttműködik a HM kommunikációs cégének kiadványaival is. A „ki-

század felgyorsult médiafogyasztási szokásaihoz – két külön műsorral is jelentkezik, mondta Koncz Attila főszerkesztő. Az egyik, a Honvéd7 produkció, az előző hét legfontosabb eseményeit foglalja össze. A péntekenként jelentkező műsor szerkesztői a híradó műfaj követelményei szerint, rövid, informatív anyagokkal mutatják be a Magyar Honvédség feladatait, mindennapi életét, a kiképzési eseményeket. A cél az, hogy a honvédség élete iránt érdeklődők minél frissebb, minél pontosabb információkat kapjanak. És ezek az információk immár egyre szélesebb körben válnak elérhetővé. Az aktuális adás ugyanis már nemcsak a honvedelem.hu weblapon,

adványok” menüpontban például a Magyar Honvéd, a Honvédségi Szemle vagy az Altiszti Folyóirat legfrissebb számának címlapja „alatt” találja meg az érdeklődő az aktuális tartalomjegyzéket.

A „videók” menüpontra kattintva a honlapra szorosan integrálódott videostúdió produkciói láthatók. A mozgóképek „zrínyis” világában ugyancsak jelentős fejlesztések következtek be. A videostúdió – alkalmazkodva a XXI.

hanem számos háztartás tévékészülékén is nézhető. A Zrínyi Média ennek érdekében elsősorban a jelenlegi és az egykor volt helyőrségekben működő műsor-szolgáltatókkal kötött szerződést. Az együttműködés máris sikeresnek bizonyult: a Honvéd7 műsorán keresztül hétről hétre, immár mintegy 600 ezer háztartásba „köszönhet be” a Magyar Honvédség.

A másik mozgóképes produkció a havonta jelentkező Célkeresztben című magazin, amelyben terjedelmesebb, nagyobb lélegzetű tudósításokkal jelentkezik a szerkesztőség. A hosszabb műsoridő lehetővé teszi az események háttérének bemutatását. Az elemzések, a háttéranyagok mindent felvonultatnak, ami „megfoghatja” a honvédség iránt komolyabban érdeklődőket. A stúdió-beszélgetéseken pedig szakértő vendégek adnak választ a XXI. század aktuális katonai és biztonságpolitikai kérdéseire, és elevenítik fel az elmúlt korok hadtörténetének jelentős pillanatait.

Négy év múlva: riói kaland

RAJTVONAL

HÁROM HÓNAPJA ALUDT KI A LONDONI OLIMPIAI LÁNG. A MOLNÁR IMRÉVEL, A BUDAPESTI HONVÉD SPORTEGYESÜLET (BHSE) ÜGYVEZETŐ ELNÖKÉVEL KÉSZÍTETT INTERJÚBÓL KIDERÜL: BÁR A SIKERRŐL NEM LEHET ELEGET BESZÉLNI, MÁR CSAKNEM MINDENKI A „RIÓI KALANDRA” KÉSZÜL.

Kitüntetések, showmúsorok, él-ménybeszámolók – így foglalhatók össze a Londonból hazaérkezett sportolók, edzők és sportvezetők hétköznapijai. A Rio de Janeiro-i olimpiai felkészülési „rajtvonalán állva” mit gondol, a következő négy évre kitart a figyelem?

– Az elismerés, a fokozottabb figyelem nyilván az alkalomnak, a londoni sikereknek szól. Ilyen szituációban, aki teheti, elismeri a kimagasló teljesítményeket. És az is nyilvánvaló, hogy ha valaki, mint például Kozák Danuta, kétszeres olimpiai bajnok lett, az nem hogy országos, hanem világra szóló hír. Az

egész világ ismeri a nevét, mi pedig büszkék vagyunk arra, hogy ő az egyesületünkhöz tartozik. De most a megfigyelt munkával teli hétköznapiak következnek. Hozzá kell tennem, hogy az olimpiai felkészülési ciklusban a munka nagyobb része, 70-80 százaléka az egyesületekben, a klubok edzőinek, sportvezetőinek vezetésével és szakmai irányításával zajlik. Így van ez a BHSE esetében is, épp ezért jól tudjuk, mi minden múlik szakembereink felkészültségén, sportolóink odaadásán, a létesítményeink működtetésén, az anyagi feltételek miatt nem mindig megnyugtatóan alakuló fenntarthatóságán. Nem kí-

vánom most mind a tizenegy szakosztályunk versenyzési, edzési körülményeit elemezni, de a 2014-ig szóló együttműködési megállapodásunk alapján, bizonyosan elsősorban az egyesületünket alapító Honvédelmi Minisztérium támogatására számíthatunk.

– A BHSE szakosztályai olimpiai sportágak szakosztályai. A felkészítés feladatai is egyaránt „olimpiai feladatok”?

– Nem, s ennek több oka is van. A kizárólag utánpótlással foglalkozó kézilabda-, kosárlabda- és részben a vízilabda-szakosztályunk a társasági adókedvezmény adta lehetőségek igénybevételével, megnyugtatóan működik.

Egyébként egyesületünkben mintegy kilencszáz utánpótláskorú, illetve háromszázötven felnőtt korú igazolt versenyző sportol, s több száz gyermek jár hozzánk ügynevezett előkészítő tanfolyamokra. Az olimpiai sikerágazatnak számító öttusa-, vívó- és kajak-kenu szakosztályunkban már összetettebb a feladat, hiszen a nem olimpiára, hanem „csak” valamely világversenyre, itthoni helytállásra készülő versenyzők és az olimpiai részvételre esélyesek hasonló körülmény között edzenek, ugyanazt a létesítményt használják. Itt azért meg kell

említenem, hogy óriási jelentősége van olimpiai sikereinknek, a kiválóságok és az őket követni akarók közös munkájának. Nemrég akaratlanul is „elcsúsztam” néhány szót egy beszélgetésből, amikor egy kosárlabdás fiú mondta valakinek, milyen büszke arra, hogy egy egyesületben sportolhat Kozák Danutával, Kovács Katalinnal. Amikor például a Csipes lemege a vízi sporttelepünkre, és a négy olimpiai aranyérmes versenyző edzőjének, „Feri bácsinak” minden gyermekhez van egy-két biztató szava, az bizony óriási élmény számunkra.

– Ebből arra is következtethetek, hogy a sikerek miatt növekedett az egyesületi taglétszám?

– Feltétlenül, és nem csak a „vizeseknél”. Szeptember történetesen olyan hónap volt, amikor egyértelműen az olimpiai sikerek hatására jelentkeztek nagyobb számban a gyerekek. Ők, és persze a „régiek” huszonkét főfoglalkozású, és harminckilenc mellékállású edző irányításával készülnek. Lesznek közöttük, például az öttusázók, a kajak-kenusok és a vívók között, akikről nemzetközi eredményeket, s – adott esetben akár már Rióban – sikeres olimpiai részvételt várhatunk. A judo-, a torna-, a sportlövő- és az úszószakosztályunknak pedig az a feladatuk, hogy versenyzőik a hazai élmezőnybe tartozzanak, illetve a válogatott alappilléreivé váljanak. Most hét sportágban tizenegy versenyzőnk indulhatott az olimpián.

Hogy Rio de Janeiroba hányan jutnak ki, azt még nem érdemes jósolgatni. Egy biztos, addig valamennyi sportágnak évente rendeznek világversenyeket és versenyzőinknek lesz alkalom bizonyítani, hol is tartanak a felkészülésben. Magyar szempontból például a négyéves ciklus egyik fontos eseménye lesz a jövő évi vívó-világbajnokság, amelynek Budapest a házigazdája; ott ismét bizonyíthatják a mi versenyzőink is, hogy a kevésbé sikeres londoni szereplés után sem kell tetmetni a magyar vívósportot.

Tisztek szentendrei vizsgálója

FORDÍTOTT FELÁLLÁS

ALTISZTEK IRÁNYÍTJÁK A TISZTEK TEVÉKENYSÉGÉT? A MAGYAR HONVÉDSÉG SZIGORÚAN SZABÁLYOZOTT, HIERARCHIKUS VILÁGÁBAN EZ LEGFELJEBB A KATONAI VÉGZETTSÉGGEL NEM RENDELKEZŐ (KVNR) SZERZŐDÉSES TISZTEK ALAPKIKÉPZÉSÉN FORDULHAT ELŐ. A MEGPRÓBÁLTATÁSOKKAL TELI HAT HETET LEGUTÓBB A BUDAPESTI HONVÉD KÉT SPORTOLÓJA IS VÉGIGCSINÁLTA.

A meglepően kellemes októberi nap-sütésben, a szentendrei MH Altiszi Akadémia alakulóterén marconára festett ábrázatú katonák állnak szemben vizsgáztatójukkal, egy törzszászlóssal, aki éppen alakítatja a zömében tisztekből álló kis csapatot. „Jobbra át!”, „Balra át!”, „Hátra arc!” – pattognak a vezényszavak, a tisztek pedig szó nélkül végrehajtják a parancsokat.

A Görgey Artúr laktanyában befejező mozzanatahoz érkezett a katonai végzettséggel nem rendelkező szerződéses tisztek és altisztek számára szervezett hathetes alapkiképzés. A résztvevőknek tíz vizsgaponton kellett számot adniuk műszaki, vegyvédelmi és elsősegélynyújtási ismereteikről, továbbá az általános harcászati kiképzésen, a katonai tereptan foglalkozáson, valamint az alaki kiképzésen tanultakból.

Nagy Attila alezredes, az MH Altiszi Akadémia alárendeltségében működő Meeséri János Kiképző Osztály osztályvezetőjétől megtudjuk: alakulataiknál a résztvevők olyan speciális beosztást (például orvos, jogász, meteorológus, informatikus vagy kommunikációs tiszti) töltenek be, amelyre a Magyar Honvédség nem képez tiszteket, altiszteket, így azokra a munkaerőpiacról szerződött szakembereket. Mivel azonban ők polgári egyetemeken, főiskolákon végzettek, nincs meg az alapvető katonai képzésük; ezt szerezték meg a KVNR-tanfolyamon.

A kurzus egyik sajátossága, hogy a tisztek tevékenységét altisztek irányítják. Nem volt ez másként most sem, de Soós Lajos törzszászlós, a Meeséri János Kiképző Osztály vezénylőszászlós elmondja: ebből nem volt súrlódás, a

Marosi Ádám

tiszteknek nem derogált, hogy náluk alacsonyabb rendfokozatú katonák oktatták, vizsgáztatták őket.

– A katonai szocializáció ugyanakkor mindenkinek nehézséget okozott. Persze, aki a Magyar Honvédség és a katonai hivatás mellett döntött, erre fel volt készülve: a mostani tanfolyamon is érezni lehetett a kiképzendők eltökéltségét – jegyzi meg a rangidős altiszt.

Az MH Altiszi Akadémia egyébként évente 2–3 KVNR-tanfolyamot bonyolít le. A mostani különlegessége abban állt, hogy a Budapesti Honvéd szerződéses katoná versenyzői, Marosi Ádám főhadnagy, olimpiai bronzérmes ötu-

Kállai Zoltán

sász, illetve Kállai Zoltán törzsrőmester, többszörös magyar és mesterfokú bajnok, világkupa ezüstérmes, válogatott szertornász személyében két él-sportoló is volt a résztvevők között. Ennek köszönhetően az alapkiképzés a szokásosnál nagyobb médiaérdeklődés mellett zajlott, ám Soós Lajos törzszászlós szerint ez egyáltalán nem jelentett hátrányt, hiszen így az MH Altiszi Akadémiára, illetve annak tevékenységére is több figyelem irányult. A sportolók jelenlétére ráadásul a kurzus többi résztvevőjét is motiválta, jobb teljesítményre sarkallta.

Kettejük közül Marosi Ádám főhadnagy neve csenghet ismerősebben: őt már gyermekkorában vonzotta a katonacél, most pedig arra is lehetősége nyílt, hogy kipróbálja azt. Ráadásul mivel az évek ebben az időszakában sem edzenie, sem versenyzésnek kell, szá-

ÉLETERET MENTETEK

Lottóötösrel felérő szerencséje volt annak a férfinak, aki autóvezetés közben épp a Görgey Artúr laktanya közelében lett rosszul és koccant neki emiatt egy másik járműnek. A balesetnek ugyanis két orvos is szemtanúja volt; ők azonnal meg tudták kezdeni a segítségnyújtást, hozzájuk pedig néhány perccel később az MH Altiszi Akadémia egészségügyi személyzete is csatlakozott. Mind-ez életmentőnek bizonyult. Dr. Tordai Bertalan orvos főhadnagy idézi fel a történeteket.

– Egy békés délutánon épp a laktanyában láttam el napi teendőimet, amikor szóltak, hogy a 11-es főút és a Rózsa utca kereszteződésében baleset történt, s egy embert újraélesztenek. Egészségügyi szakasszisztens kollégámmal, Szántó Mihály főtörzsrőmesterrel azonnal a helyszínre siettünk, minket pedig kis idő múlva, a mentőautóval követett két társunk, Csöndör Szabolcs főtörzsrőmester és Schmidt Péter szakaszvezető. Mint kiderült, egy furgon sofőrje vezetés közben rosszul lett, emiatt koccant egy másik autóval. Nem tudjuk, pontosan mi történt vele, vélhetően szívritmuszavar idézte elő a klinikai halálát. A történeteknek szemtanúja volt előljárónk, az egészségügyi központ parancsnoka, dr. Zárai Andrea orvos ómagy; ő, illetve egy civil aneszteziológus kezdte meg az újraélesztést, amit mi folytattunk. Intubáltuk a beteget, infúziót adtunk neki, az Országos Mentőszolgálat (OMSZ) egységének megérkezéséig pedig folyamatosan lélegeztettük és mellkaskompressziót alkalmaztunk.

A mentőszakápolói és sürgősségi szakápolói végzettséggel rendelkező Szántó Mihály főtörzsrőmester mindehhez hozzáteszi: az OMSZ mentőautójában volt defibrillátor, ami tovább növelte a beteg esélyeit. Gyógyszerek segítségével és defibrillálással végül 45–50 perc után sikerült a szívét normális működésbe hozni; spontán légzése volt, amikor a mentőokcsi elszállította a kórházba.

mára ideális időpontban került sor az alapkiképzésre.

– Hende Csaba honvédelmi miniszter ajánlotta fel öt honvédos sportolónak ezt a lehetőséget, s én örömmel, az elsők között fogadtam el. Büszkén viselem a Magyar Honvédség egyenruháját. Azt viszont sajnálom, hogy ilyen gyorsan eltelt a hat hét, hiszen a kiképzés minden pillanatát élveztem. Az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandárnál vagyok állományban, mint kommunikációs tiszti. Őt évre kötöttem szerződést, de ennél hosszabb távon számolok a katonasággal: aktív sportolói pályafutásom után a honvédség sorainak képzelem el a folytatást – mondja a főhadnagy, majd nekiáll a következő vizsgafeladatnak, a P9RC hadipisztolya szét- és összeszerelésének.

Szintén az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandárnál szolgál

Kállai Zoltán törzsrőmester, aki tomász-ként – kevésbé meglepő módon – a kiképzés és a vizsga fizikai felkészültséget igénylő elemeiben jeleskedett, emellett a lőtérén – legalábbis gépkarabéllyal – jobban teljesített, mint Marosi Ádám.

– Nem gondoltam, hogy ilyen jól fog sikerülni, nehezebbre számítottam – jegyzi meg a törzsrőmester, aki – Marosival ellentétben – az alapkiképzés idejére nem függeszthette fel sportolói tevékenységét. A laktanyai foglalkozások végzetvel, délután, edzésre rohant, melyek nem egyszer este kilenc óráig tartottak, emellett számos versenyen is helyt kellett állnia. A kibocsátó ünnepség után pedig ismét a tornateremben várnak rá újabb kihívások: a magyar mesterfokú bajnokság, az osztravai világkupa verseny, illetve egy zágrábi meghívásos verseny szerepel programjai sorában.

32-es baka
utóda vagyok én!

BUDAPEST KATONÁI (2.)

A FŐVÁROSNAK MA NINCS HÁZIEZREDE, KATONÁI MÉGIS VANNAK. A 32-ES BAKÁK UTÓDAI ŐK, AKIK BÜSZKÉN ŐRZIK KATONAELEIK ÉS ALAKULATUK NÉVADÓJA, VITÉZ BÁRÓ UZSOKI SZURMAY SÁNDOR TÁBORNOK EMLÉKÉT, S ÁLLHATATOSAN SZOLGÁLNAK HAZÁJUKÉRT A MA HADEREJÉNEK RÁJUK SZABOTOTT POSZTJAIN.

Állunk Budapesten, Ómátyásföldön, az első világháborús uzsoki hős, Szurmay Sándor négy éve felavatott emlékhelyénél. A Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár parancsnoka, egyszerűen a főváros helyőrségparancsnoka, Kun Szabó István dandártábornok feszes tiszteletadását alkalmi nézőközönség lesi. Arrafelé nem minden nap látni katonát, kivált nem katonaelőd emléke előtt tisztelgő honvéd koronaőr tábornokot. Pedig a katonai jelenlét eme röpke fővárosi pillanatainak is sajátos varázsuk volt; az arra járók egyre-másra kaptak kedvet emléktábla-tanulmányozáshoz. Megtudhatták a kőbe vésett tényeket, Ómátyásföld egykori lakója nagy ívű katonai pályafutásának „kivonatolt lényegét”: gyalogsági tábornok,

MAGYAR HONVÉD

az Uzsoki-hágó védője, honvédelmi miniszter...

– Kifejezetten örülök ennek az emlékműnek – mondja a dandártábornok. – A napról napra gyűjtött információkból derül ki számomra, hogy hihetetlenül nagy kvalitású ember nevével tettük föl. Nem könnyű szellemiségének megfelelni. Nagybecsülésünk jeleként nyilván megpróbáljuk összegyűjteni a különböző relikviákat, dokumentumokat, de közben éreznünk kell, hogy örökét igazán csak saját tetteinkkel tudjuk tovább vinni. Szép és dicsőséges pályafutása volt: polgári családból küzdötte föl magát magas katonai beosztásokba, az első világháború végéig három kormányban is honvédelmi miniszter volt. Jó, hogy

MAGYAR HONVÉD

alakulatunk névadójával őt, a kiváló katonát javasolta nekünk dr. Tóll László alezredes, a Honvédelmi Minisztérium Katonai Hagyományörző és Hadsírgondozó Osztályának vezetője. Büszke vagyok arra, hogy ő lett a névadó. Két festett portróját is sikerült fellelnem. Mindkettő a parancsnoki irodám bejáratánál látható. A kortársak alkotásairól az az ember „tekint rám”, akit a saját és a róla szóló írásokból megismertem. Határozott, meggyőző és emberséges parancsnok volt. Ő és katonái az Uzsoki-hágónál, abban a történelmi pillanatban tanújelét adták hazaszeretettüknek, s az ezeréves határnál sikerrel tartóztatták fel a jelentős túlerőben lévő orosz erőket.

Arról a bizonyos történelmi pillanatról írta Hermann Róbert történész, a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum parancsnokának tudományos helyettese: „... Szurmay 1915. január 22-én indította meg a támadást. Súlyos harcokban az Uzsoki-hágó január 27-re a magyar csapatok kezére jutott. Ezzel azonban a feladat még nem ért véget. Az oroszok hónapokon át újabb és újabb támadásokat indítottak a hágó birtokbavételére. Szurmaynak azért is nehéz dolga volt, mert a bal szárnyon álló hadtestek

a Kárpátok láncá mögé szorultak vissza. Maga Szurmay háromszor is parancsot kapott állásai elhagyására, de mindannyiszor kérte, hogy hagyják meg a maga helyén. Az utolsó komoly támadást április 24-én verte vissza, ezt követően azonban nem elégedett meg állásai megtartásával, hanem ellentámadást indított, s ezzel alapvetően hozzájárult a szövetségesek gorlicei áttörésének sikeréhez.” (A magyar hadtörténelem kiemelkedő egyéniségei; Iskolakultúra, 98/4.)

A Budapesten ma szolgáló katonák hétköznapi „hivatalból” sem hétköznapiak. Hogyan is lennének azok, amikor a nap huszonnégy órájában, a fővárosban élők és az ide látogatók ezreinek szeme láttára hajtják végre feladataikat. A „honvédség arcai” ők, a Szurmay-dandár katonái – a 32. Nemzeti Honvéd Díszegységben szolgáló honvéd koronaőr, honvéd díszlőaljelbellek, honvéd palotaőrök, a rendészek, a híradók, az informatikai, a logisztikai szakma és a helyőrség-támogató szakterület képviselői.

– A tradíció át- meg átszövi minden napjainkat, már a díszegység alegségei is eszerint sorakoznak fel – fűz ma-

gyarazatot a dandárparancsnok az október 23-i, Országház előtti „fellépésük-höz”. – A koronaőrök zsinórzata skarlátvörös, a díszelgőké fehér, a palotaőröké pedig palackzöld, a katonáink éppen ezért ebben a sorrendben, „trikolóra” öltözve sorakoztak fel az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseinek emléke előtt tisztelgő ünnepélyes zászlófelvonáson. Természetesen minden közös protokolláris eseményen így láthatja majd őket a nagyközönség. A főváros mai katonáinak szerencsére nem háborús körülmények között kell bizonyítaniuk képességeiket, miként tették azt elődeik, de eskükhöz híven a haza védelmére, Budapest oltalmáért mindenkor készen állunk. A díszelgés, a díszőrség bizony kemény munka, miként az a főváros katonai rendjének fenntartása, az állami protokollal, a katonai ünnepünkkel kapcsolatos feladataink végrehajtása, a vezető objektumaink biztosítása is. Sikereinkhez hozzájárul az is, hogy katonáink közül többen szolgáltak már missziókban, művelési területeken.

A dandár mindennapjait átmelegítő az átszövi egy új keletű tradíció, Budapest Főváros Önkormányzata és a Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár megállapodással szentesített együttműködése is. A Tarlós István főpolgármester és Kun Szabó István dandártábornok kézzel járóval ellátott dokumentum szerint a felek hozzájárulnak a polgári és a katonai együttműködés gyakorlati megvalósításához, a dandár részt vesz a fővárosban bekövetkező természeti katasztrófák következményeinek felszámolásában, kiemelten a lakosság mentésében.

– Megállapodásunk sarkalatos pontja az is, hogy kölcsönösen tájékoztatjuk egymást a főváros aktuális közlekedési, illetve bűnügyi helyzetéről, egyáltalán mindenről, ami eltér a normál helyzetétől – avat be a részletekbe Kun Szabó István. – A gyors információcsere érdekében „forró drótot” építettünk ki a főpolgármesteri hivatal és a mi ügyeletünk között. Amikor kineveztek helyőrségparancsnoknak, kértem egy találkozót a főpolgármestertől, hogy tájékoztat-

hassam az elképzeléseimről. Arról például, hogy a Budapesten szolgáló több ezer katona szeretné alkalmanként megmutatni magát, képességeit, fegyvereit. Tarlós István örömmel üdvözölte a terveket. Úgy gondolom, hogy mivel a katonák leginkább civilben járnak-kelnek a fővárosban, a lakosság számára is megnyugtató egy-egy „honvédségi promóció”, azaz egy-egy harci bemutató, különleges díszelgés, vagy épp egy-egy katonazenekari koncert. A hagyományteremtő céllal idén először megrendezett Helyőrségi Tavasz Szemle jó példa erre. Programjainkat sokan keresték fel, és sikerült megmutatnunk, hogy katonáink felkészültek, precízen hajítják végre feladataikat, és képesek vagyunk a főváros védelmére, akár egy katasztrófa esetén is. Hozzáteszem, hogy ugyancsak jelenlétünket erősítettük meg a lakosainknak otthont adó XI. kerületi önkormányzat és a dandár közötti együttműködési megállapodással, nem-

különb, a KatonaSuli-program keretében, a Than Károly Ókiskola Gimnázium, Szakképzőiskola és Szakiskola, az Egressy Gábor Két Tannyelvű Műszaki Szakközépiskola, valamint a II. Rákóczi Ferenc Fővárosi Gyakorló Közgyakdasági Szakközépiskola és az alakulatunk közti kiváló együttműködéssel. A „Rákócziiban” a katonai alapismer-

tek tantárgyból az idén már érettségiztetünk is, és volt olyan szerencsém, hogy benne lehettem a vizsgabizottságban. Ebben az iskolában most egy misztérió megjárat tisztihelyettes oktatja a gyerekeket.

Allunk Ómátýásföldön, az uzsoki hős emlékművénel. Meglehet, vitéz báró uzsoki Szurmay Sándor szemtanúja volt a Szent Jobb 1938-as országlásának, annak, hogy az „aranyvonatban” szállított nemzeti ereklyénk díszkíséretét a m. kir. Koronaőrség egy díszszakasza adta. Az ereklyetartó két oldalán két-két alabárdos koronaőr állt feszes vigyázzban. Parancsnokuk vitéz bankói Pajtás Ernő koronaőr őrnagy volt, aki később, a második világháború magyarországi harcainak végkifejtetkor, ezredesként, a koronaőrség utolsó parancsnokaként szerzett kimagasló érdemeket a Szent Korona megmentésében. Pályafutásának elismeréséül 1993-ban, állami kezdeménye-

A MAGYAR HONVÉDSÉG ELSŐ ADATVÉDELMI TOVÁBBKÉPZÉSÉT TARTOTTÁK A KÖZELMÚLTBAN A HONVÉDELMI MINISZTERIUM LEHEL ÚTI OBJEKTUMÁBAN. AZ ESEMÉNYEN ELŐADÁST TARTOTT DR. PÉTERFALVI ATTILA, A NEMZETI ADATVÉDELMI ÉS INFORMÁCIÓSZABADSÁG HATÓSÁG (NAIH) ELNÖKE IS.

A Magyar Honvédség adatvédelemmel, információvédelemmel foglalkozó szakemberei számára megtartott továbbképzést dr. Dankó István, a Honvédelmi Minisztérium jogi és igazgatási ügyekért felelős helyettes államtitkára nyitotta meg. Beszédében hangsúlyozta: a katonák viszonya az adatvédelemhez kettős: egyrészt fontos számukra az átláthatóság és a nyílvanosság biztosítása, másrészt kiemelt jelentőségű a mások által meg nem ismerhető adatok megfelelő védelme.

Péterfalvi Attila előadásában kitért az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011/112.

törvényre, illetve annak brüsszeli kritikájára is.

– Az alkotmányos reform keretében a teljes ombudsmani modell átalakult. A korábbi négy ombudsmanból mindössze egy maradt – alapjogi biztos megnevezéssel –, mellette két szakhelyettes tevékenykedik. Mivel az adatvédelmi hatóság függetlensége európai uniós követelmény, az adatvédelmi biztos nem kerülhetett be a szakhelyettesek közé, ehelyett létrejött az adatvédelmi hatóság, összhangban az uniós irányelvekkel – húzta alá Péterfalvi Attila. Hozzátette: a korábbi alkotmányban nem volt nevesítve az adatvédelmi ombudsman intézménye, a jelenlegi alaptörvény viszont név szerint is említi a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságot, mint azt a sarkalatos törvénnyel létrehozott független intézményt, amely ellenőri a két alapjog (a személyes adatok védelméhez fűződő jog, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez való jog) érvényesülését.

– Még az állampolgári jogok országgyűlési biztosaként, Gönczöl Katalin egy olyan kutyához hasonlított az ombudsman, amelyek „ugat, de nem harap”. Nem így van az adatvédelmi hatóság ese-

tében, amely nemcsak „ugathat”, hanem „haraphat”, azaz bírsághozhat is; egy ilyen „harapás” ráadásul akár tízmillió forintjába is „fájhat” a szabálysértőknek – hallhattuk Péterfalvi Attilától, aki elmondta azt is, hogy a NAIH már többször élt bírságolási jogával.

– Minden ellenkező híreszteléssel szemben, a NAIH autonóm államigazgatási szerv, amely önálló költségvetési jogosítványokkal rendelkezik, csak törvényeknek van alárendelve. Jelenleg 59 fős létszámmal végzi feladatait, idei költségvetése 400 millió forint, ami jövőre 470 millióra emelkedik – jegyezte meg az elnök, aki a honvédség adatvédelmi felelőseinek figyelmét felhívta a tisztességes adatkezelés jelentőségére, egyúttal hangsúlyozta az empátia fontosságát. – A tisztességes adatkezelés követelménye már önmagában is erkölcsi tartalmat hordoz: több mint a jogszervi adatkezelés követelménye. Adatvédelmi felelősként semmi más ne tegyenek, csak képzeljék bele magukat annak a helyébe, akinek az adatait kezelik, s tegyék fel maguknak a kérdést: „mit szólnék ahhoz, hogy ha az én adataimat is így kezelnék?” – hangsúlyozta Péterfalvi Attila.

A HAZÁMAT SZOLGÁLOM

NEMZETI ÜNNEPÜNKÖN, OKTÓBER 23-ÁN, AZ 1956-OS FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC HŐSEIRE EMLÉKEZETT AZ ORSZÁG. A HONVÉDELMI MINISZTERIUM ÉS A MAGYAR HONVÉDSÉG EZ ALKALOMBÓL TARTOTT ÜNNEPSÉGEIN, ÁLLOMÁNYGYŰLÉSEIN ELISMERÉSEK ÁTADÁSÁRA IS SOR KERÜLT.

Magyarország honvédelmi minisztere – nemzeti ünnepünk, október 23-a alkalmából – adományozta a **Hazáért Kítettető Címet** Török Péter főhadnagynak és Hegyvári Marcell sz. hadnagynak; a **Babérkoszorúval Ékesített Szolgálati Érdemjelet** Simon Attila ezredesnek, Wéber Levente alezredesnek, Takács Gábor Ferenc alezredesnek, Kovács Tibor alezredesnek, dr. Janka Norbert Károly ezredesnek, Topor István ezredesnek, dr. Lippai Péter ezredesnek, Póti Antal törzsszázlósna-
k, Turzó Lajos alezredesnek és Piroso Ottó mk. ezredesnek; a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Dül Sándor alezredesnek, Csajági Zsig-

mond alezredesnek, Törökné dr. Völgyi Andrea századosnak, Markal Marietta őrnagynak, dr. Baán Mihály alezredesnek, Szabó Miklós mk. őrnagynak, Török Péter főhadnagynak és Hegyvári Marcell sz. hadnagynak; a **Babérkoszorúval Ékesített Szolgálati Érdemjelet** Simon Attila ezredesnek, Wéber Levente alezredesnek, Takács Gábor Ferenc alezredesnek, Kovács Tibor alezredesnek, dr. Janka Norbert Károly ezredesnek, Topor István ezredesnek, dr. Lippai Péter ezredesnek, Póti Antal törzsszázlósna-
k, Turzó Lajos alezredesnek és Piroso Ottó mk. ezredesnek; a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Dül Sándor alezredesnek, Csajági Zsig-

Géza alezredesnek, Németh Zoltán László őrnagynak, dr. Faragó Edit alezredesnek, Szabóné Nagy Ágota őrnagynak, dr. Tarjányi Edit őrnagynak, Székelyné Benkő Beáta Judit őrnagynak, Gerencsér Attila törzsszázlósna-
k, Szloszjár Balázs alezredesnek, Elekes Csaba alezredesnek, Ambrus Péter őrnagynak, Nagy Lajos őrnagynak, Bartók Barnabás őrnagynak, Juhász Gyula Bálint őrnagynak, Godó Zsolt zászlósna-
k, Gulyás István főtörzsőrmesternek, Banos János őrnagynak, Bódi Miklós századosnak, Benkő András István őrnagynak, Kovács László őrnagynak, László József őrnagynak, Szombathy Árpád Csaba

mk. alezredesnek, Schönveitz Tünde őrnagynak, Banos Sándor zászlósna-
k, dr. Huszár Adrienn századosnak, Kálányos György főtörzsőrmesternek, Varga Péter őrnagynak és dr. Radics Kornélia őrnagynak; a **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Tóth Gábor alezredesnek, Huszár Csaba századosnak, Kovátsné Szűcs Judit zászlósna-
k, Gócze Miklós főtörzsőrmesternek, Csóti Péter János századosnak, Mátyásné Berecz Viktória Hajnalka őrnagynak, Vámos Károly főtörzsőrmesternek, Gacsal János Szabolcs őrnagynak, Laczkó István századosnak, dr. Bánki Norbert főhadnagynak, Szilágyi Csaba főtörzsőrmesternek, Nagy Gábor századosnak, Moldován Péter főhadnagynak, Széplaki Márton Tamás törzsszázlósna-
k, Papp Csaba századosnak, Cséby Péter őrnagynak, Kálmán István főtörzsőrmesternek, Kis Csaba őrnagynak, Takács Ferenc századosnak, Makai Sándor őrnagynak, Kovács Ferenc zászlósna-
k, Kun Tibor főtörzsőrmesternek, Miklós Zoltán Pál törzsszázlósna-
k, Mag Judit századosnak, Király Miklós őrnagynak, Komáromi Sándor őrnagynak, Molnár Gábor István zászlósna-
k, Dóczi Imre zászlósna-
k, Vargáné Herceg Veronika zászlósna-
k, Nyakas Antal Zsolt századosnak, Sárközi Anita századosnak, Darázs Zoltán János zászlósna-
k, Zagya Sándor hadnagynak, Varga Mihályné zászlósna-
k, Karkus Ildikó századosnak, Bozóki Mariann törzsőrmesternek és Gyüre János főtörzsőrmester-

nek; a **Honvédelemért Kítettető Cím I. osztályát** dr. Bíró Andornak, dr. Dobozai Adrienn Klárának, Jónás Ildikónak, Móréné Tólos Erzsébetnek, Bakity Katalinnak, Szombat Lajosnének, Zsemberi Zoltánnének, Mészáros Károlynak és Rákai Andrásnének; a **Honvédelemért Kítettető Cím II. osztályát** Szentpály-Juhász Miklósnak, dr. Sándorfi Györgynek, Bukszár Katalin Zsuzsannának, Barkó Eszter Zsuzsannának, Gyurán Pálnének, Csatorjai Norbertnek, Gavlikné Bodnár Juditnak, Kis Józsefnek, Gudricza Lászlónak, dr. Földi Lórántnak, dr. Garami Juditnak, Földemesi Károlynének, Györiné Kálmáncz helyi Évának, Léglem Thurzó Gyöngyinek, Medgyesi Tivadarnak,

Pejkó Józsefnek, Takáts Ildikó Bertának, Urbán Andrásnak, Farkas-Antal Erzsébetnek, Papp Erikának, Urbánné Turcsik Máriának és Vörös Ferencnek; a **Honvédelemért Kítettető Cím III. osztályát** Lengyel Andrásnak, Szász Gábornak, Szabó Tamásnének, Kiss Istvánnének, Schmidt Sándornak, Bajzák Katalinnak, Dávid Sándornak, Szalai-né Meizl Gabriellának, Iványi Mihálynének, Krizsánné Surman Juditnak, Andorné Alecsics Valériának, Bene Lajosnének, dr. Szabó Barnának, Garzó Imrénének, Mészáros Mártának, Kovács Attilának, Kovács Gábornak, Schneider Anikónak, Dsubák Editnek, Nagy Gizellának és Pálvölgyi Attilának.

Az önkéntes művelti tartalékos állomány kiképzésének, valamint tartalékos katonai esküjének előkészítésében és végrehajtásában végzett kiemelkedő munkája elismeréséül – nemzeti ünnepünk, október 23-a alkalmából – adományozta a honvédelmi miniszter a **Babérkoszorúval Ékesített Szolgálati Érdemjelet** Ócsai Géza alezredesnek, a **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Pakasai Zoltán századosnak és Volent Csaba főtörzsőrmesternek, **emléktárgyat** pedig Dancs Tibor századosnak.

A honvédelem ügye iránti elkötelezettsége, felelős beosztásában végzett tevékenysége, a Magyar Honvédség érdekében történő eredményes munkája elismeréséül – honvédelmi minisztériumi állami vezetői jogviszonyának megszűnése alkalmából – a honvédelmi miniszter **emléktárgyat** adományozott dr. Simicskó Istvánnak.

FŐVÁROSI ELISMERÉSEK

A fővárosi közgyűlés díszpolgári címetek adományozott budapesti köztudós, Londonban sikeresen szereplő sportolóknak, köztük Kozák Danutának, a BHSE kétszeres aranyérmes kajakozójának, valamint Szilágyi Áron egyéni olimpiai bajnok kardvívónak, a Zrínyi Média munkatársának. Budapest posztumusz díszpolgára lett Kocsis Sándor labdarúgó, az Aranycsapat egykori csatára, akit a honvédelmi miniszter a közelmúltban, magyarországi újratemetésekor posztumusz alezredessé léptetett elő.

A fővárosi közgyűlés egyhangúlag döntött arról is, hogy „Budapestért”-díjat adományoz Marosi Ádám szerződéses főhadnagy öttusázónak, illetve Papp László Budapest Sportdíjat adományoz Kovács Katalin londoni olimpiai bajnok kajakozónak, a BHSE kiválóságának és Csipes Ferencnek, a BHSE kajak-kenu edzőjének.

A MAGYAR TARTALÉKOSOK NAPJÁN

A Magyar Tartalékosok Szövetsége (Matasz) a közelmúltban, a magyar tartalékosok napja alkalmából rendezett ünnepséget a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának dísztermében.

Az eseményen Bozó Tibor dandártábornok, a Honvéd Vezérkar személyzeti csoportfőnöke egyebek mellett azt hangoztatta, hogy a HM, a HVK, az MH vezetése nagyra becsüli a Matasszal folytatott együttműködést, amelynek számos eredménye mutatkozott már meg a honvédelmi nevelés, a katonai pályára irányítás, valamint az önkéntes tartalékosok toborzása terén. Czuprák Ottó ezredes, a Matasz elnöke pedig arról szólt, hogy az önkéntes tartalékos szolgálat folyamatában való közreműködés meghatározó a szövetség életében. Mint mondta: elismerésre méltó, hogy önkéntes tartalékosok áldozatképpen látják el kettős, civil és katonai feladataikat.

Tamás Tibor

IN MEMORIAM

2012. szeptember 17. és október 15. között elhunyt:

Schildberger Péter Elek mk. ezredes (45), a Magyar Honvédség halottja, Bauer Pál ny. ezredes (83), Tímár Árpád ny. ezredes (91), Balogh Miklós ny. alezredes (80), Jakosits Lajos ny. alezredes (79), Miskolczi Sándor ny. alezredes (78), Molnár Ferenc ny. alezredes (83), Földi Imre ny. alezredes (80), Józsa Gyula ny. alezredes (89), Herczegi Lajos ny. alezredes (86), Szilágyi Endre ny. alezredes (82), Árvai István ny. őrnagy (86), Fodor András ny. őrnagy (91), Hóka József ny. őrnagy (72), Fülöp János ny. őrnagy (69), Vastag Károly ny. őrnagy (93), Ecsedi Imre ny. őrnagy (82), Hevesi István ny. őrnagy (48), Szabó Sándor ny. őrnagy (83), Szé-

nási Attila ny. őrnagy (39), Szabó Sándor ny. őrnagy (83), Csala János ny. százados (83), Reiber Ferenc ny. százados (78), Turcsi Imre ny. százados (67), Béndek Imre ny. törzsszázlós (72), Iglódi János ny. törzsszázlós (80), Horváth László ny. törzsszázlós (73), Mocsári János ny. törzsszázlós (81), Keszi Ferenc ny. törzsszázlós (57), Oláh József ny. törzsszázlós (65), Thuri Gábor ny. törzsszázlós (70), Tóth Tibor ny. törzsszázlós (68), Fekete László ny. zászlós (83), Fricz István ny. zászlós (65), Hubay Béla ny. zászlós (69), Bene Sándor ny. zászlós (60), Pónác József ny. zászlós (57), Bublik Tibor ny. zászlós (81), Bónyi Jenő ny. főtörzsmester (83), Gyarmathy Lászlóné ny. közalkalmazott (84), Rossmann Lászlóné ny. közalkalmazott (62), Halász Istvánné ny. közalkalmazott (82) és Hargitai Józsefné ny. közalkalmazott (69).

EMLÉKÜKET KEGYEZTELLEN MEGŐRIZZÜK.

FELHÍVÁS

A Than Károly Ökoiskola Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola – a Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandárjával együttműködésben – a 2013/14-es tanévben is indít honvédelmi-katonai gimnáziumi osztályt a katonai pályára iránt érdeklődő fiúk és lányok részére.

Cím: 1023 Budapest, Lajos u. 1–5. Nyitott kapuk: 2012. november 19–24. Részletes tájékoztató: november 20., 10 óra. Információ: www.than.hu; 06-1-335-2293; 06-1-326-1313; okoiskola@than.hu.

KÖZHASZNÚSÁGI KÖZLEMÉNY

A „BAJTÁRSAINKÉRT” Alapítvány 2011. évben magánszemélytől 51 000 Ft anyagi támogatást kapott, a Nemzeti Civil Alapprogram pályázatán 60 000 Ft-ot nyert el, a személyi jövedelemadó 1%-os felajánlása révén pedig 96 000 Ft támogatásban részesült. Ez utóbbi összeget az alapítvány teljes egészében segélyezésre fordította.

Az alapítvány személyi jellegű ráfordításaként 350 000 Ft-ot fizetett ki. Tizenkét személynek összesen 318 000 Ft segélyt adott, a BEOSZ, valamint a tagszervezetei, illetve az alapítvány kuratóriuma tagjainak felajánlásával, 185 000 Ft összegben támogatta a vörösiszap-tragédia ártalmait.

A közhasznúsági jelentés eredeti példánya az alapítvány székhelyén (Budapest VIII., Kezpeesi út 29/B.) megtekinthető és a www.bajtarsainkert.freeweb.hu honlapról szabadon letölthető.

SZOBORAVATÓ

A Finn Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövete idén, év elején levélben kereste meg a nagykövetségi önkormányzatot, hogy lehessen a városban emlékművet Aladár Antero Zoltán Béla Gyula Árpád Paasonen finn–magyar ezredesnek, az e településhez is kötődő, kiváló katonának...

A finn–magyar ezredes 1898 decemberében, Budapesten, az orosz állampolgárságú, de finn nemzetiségű Heikki Paasonen finnugor nyelvészprofesszor fiaként látta meg a napvilágot. 1918-ban részt vett a Szovjet-Oroszország ellen vívott finn szabadságharcban, majd az 1920-as években a párizsi École Militaire, később pedig az École Supérieure de Guerre katonai akadémiára hallgatója volt. A külföldi képzés után a finn vezérkarban támogató (logisztikai) alakulatok felállításában vett részt. Ezt követően katonai attasé volt Moszkvában és Berlinben, szolgált a finn katonai főiskola igazgatóhelyetteseként, valamint a köztársasági elnök első szárnysegédjeként is.

Az 1939–1940-es, úgynevezett téli háború (talvisota) alatt Genfben, a Népszövetségbe küldték tárgyalni, majd Párizsba és Londonba rendelték, hogy ott a Finnországnak nyújtandó katonai segítségről, expedíciós hadtest felállításáról folytasson megbeszéléseket. Ismeretes, hogy e segítségnyújtás keretében Magyarország egy önkéntes gyalogzászlóalját küldött Finnországba. Külön is érdekes, hogy az útközben visszafordított hadtest 3. dandárját éppen a Magyarországon át nyugatra segített lengyel katonákból állították fel (az 1. dandár francia, a 2. brit volt). Paasonennek nagy szerepe volt abban, hogy az önkén-

sek és a hadianyagok kijussanak Finnországba.

Az elvesztett területeinek visszaszerzése érdekében – bekapcsolódott a német szövetségi rendszer Szovjetunió elleni támadásába (finn terminológia szerint, az ún. folytatolagos háborúba – a jatkosota-ba), frontszolgálatra kérte magát. 1942 februárjáig egy gyalogezred parancsnoka volt Karjalában, majd a finn hadsereg fővezére, Mannerheim tábornagy kinevezte a finn főhadiszállás hírszerzési osztályának vezetőjévé. Mannerheim felhasználta Paasonen magyar kapcsolatait. 1942 és 1944 között több ízben küldte Magyarországra, hogy a magyar vezetéssel megvitassa a háborúból való kiugrás lehetőségeit. 1945 tavaszán Svédországba, ezt követően Franciaországba, Spanyolországba, Svájcba, legvégül az Egyesült Államokba költözött. 1974-ben, Philadelphiában halt meg.

A finn–magyar ezredes második felesége a nagykövetségi állatorvos leánya, Bartha Flóra Ilona volt. Az asszony a gyermekeivel 1944-ig élt Nagykőrösön. Férje többször időzőtt az alföldi városban – otthon, ahogyan ő maga fogalmazott.

A város vezetése felkarolta a nagykövetségi kezdeményezést, és a közelmúltban, a település Hősök terén avatták fel az ezredes mellszobrát, Szabó György Munkácsydíjas szobrász alkotását. A bensőséges hangulatú eseményen a Katona János alezredes karmester vezette Veszprém Légierő Zenakar eljátszotta a finn és a magyar himnuszot, majd Nagykőrös város polgármestere, dr. Czira Szabolcs országgyűlési képviselő felolvasta a már 95 éves, Philadelphiában élő Flóra asszony levelét. Ezt követően a finn Országgyűlés képviselőasszonya, Sanna Lauslahti (Finn Koalíció-

Párt) mondott avatóbeszédet, végül az emlékmű létrehozását kezdeményező Jari Vilén, Finnország (beosztásából akkor távozó) nagykövete beszélt Paasonen ezredes életútjáról, a finn és a magyar nép történelmi kapcsolatainak fontosságáról.

Az ünnepségen jelen volt a nagykövetségi tisztet átvett Pasi Tuominen, valamint dr. Visy Csaba egyetemi tanár, szegedi tiszteletbeli finn konzul, Martti Turtola professzor, Paasonen ezredes életrajzírója és Ádám Barnabás honvéd koronaőr ezredes, a Honvéd Koronőrök parancsnoka. A HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum parancsnoka, dr. Kovács Vilmos ezredes képviseletében ott volt e tudósítás, valamint több, a finn–magyar katonai kapcsolatokról, a magyar önkéntes zászlóalj történetéről szóló publikáció szerzője.

Az emlékművet Hankóczy Gergely százados, a kecskeméti MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis református tábóri lelkesítője áldotta meg.

Dr. Ravasz István alezredes, hadtörténetész-muzeológus

ELNÖKVÁLASZTÁS

A Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület a közelmúltban megtartott közgyűlésén új elnököt választott. Életkorára való tekintettel lemondott tisztségéről az egyesületet megalakulása óta (14 éve) vezető dr. Lindner Miklós nyugállományú altábornagy, akit a közgyűlés ez alkalomból, a híradó szolgálat szellemiségének megteremtése, szakmai kultúrájának megőrzése, a fiatalok hazafias-honvédelmi nevelése érdekében végzett munkája elismeréséül tiszteletbeli elnökké választott. Utóda, egyhangú sza-

vazással, prof. dr. Rajnai Zoltán mérnök ezredes lett.

A közgyűlés döntött arról is, hogy a fiatalok hazafias-honvédelmi nevelése, szakmai oktatása, Puskás Tivadar életművének gondozása, valamint az egyesület támogatása érdekében folytatott tevékenység elismeréseként zászlószalagot adományoz a megalakulásának 100. évfordulóját ünneplő Puskás Tivadar Távközlési Technikum Infokommunikációs Szakközépiskolának.

(Bővebb információ a www.puskashirbaje.hu honlapon található)
Felker Lajos ny. ezds.; fotó: Tarkó András

A ZRÍNYI KIADÓ KÖNYVÚJDONSÁGAI

A KÖNYVEKET MEGVÁSÁROLHATJA
KÖZVETLENÜL A KIADÓTÓL IS:
1087 BUDAPEST, KEREPESI ÚT 29/B,
GYÖRI EDINA: +36-30-578-1048,
GYOR@ARMEDIA.HU;
ROMÁNDI CYNTHIA: +36-30-633-0619,
CINTI@ARMEDIA.HU;
FAX: +36-1-459-5382

